У нумары: Падарожжа па Югаславії — Бацькаў гнеў — Увага, пасрэднікі!

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 47 (302) | ГОД VII | 25 ЛІСТАПАДА 1962 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

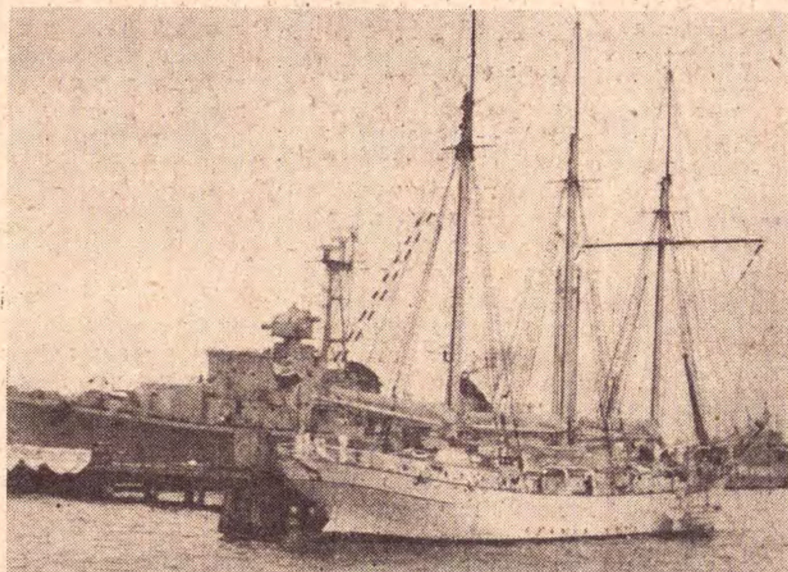
ВАРОТЫ Ў СВЕТ

Калі гутарка ідзе пра Гданьск, чалавеку на думку прыходзіць гарачае летняе сонца і... мора. А мне і восенню Гданьск падабаецца.

Мне асабліва падабаецца стары Гданьск. У час вайны ён амаль поўнасцю быў разбураны. Зараз стары Гданьск зусім новенькі. Старынныя камянічкі, быццам казачныя забаўкі, цешаць вока. Асабліва прыгожы Гданьск ноччу, калі ў горадзе заблішчыць мора рознакаляровых неонаў. Уся гэтая прыемнасць дапаўняецца яшчэ ветлівасцю гданьшчан. Зайдзіце вы ў любую краму, магазін ці ва ўстанову, і вас абавязкова сустрэне прыемная ўсмешка прадаўшчыцы, ахвотна дапаможа, параіць, растлумачыць. Забеспячэнне ў харчовыя прадукты горада таксама выдатнае. Я спецыяльна заходзіў у многія, так сказаць, другарадныя бары. Які ж багаты асартымент ежы! Мне мімавольна ўспомніліся традыцыйныя селядцы і з'ялчалыя, неапетычныя салаткі ў нашых беластоцкіх барах.

— Гданьск — гэта табе, браток, не Беласток, — казалі мне сябры, калі я дзяліўся сваімі ўражаннямі. — Гэта ж партовы горад, так сказаць, вароты ў свет. Тут штодзённа прабываюць сотні іншаземцаў.

Згода, але ці ж ветлівасць абавязвае толькі ў адносінах да іншаземцаў, гэта значыць на паказ? Або, ці ў нас на Беласточчыне няма магчымасцей узбагаціць асартымент ежы ў месцах агульнага харчавання? Я б сказаў, што ёсць большыя магчымасці, чым у Гданьску, беручы пад увагу гаспадарчы характар Беласточчыны. А мо' няма ў нас адпаведных майстроў па кулінарных справах?

У Гдыньскім порце.

КАНЦЭРТ У КАСЦЁЛЕ

Так як мусульманскіх пілігрымаў прыцягвае да сябе Мекка, таксама наведвальнікаў і турыстаў у Гданьску прыцягвае Аліўскі касцёл-катэдра. Гэтай вялікай цікавасцю наведвальнікаў карыстаецца не так старажытны касцёл, заложаны ў 1200 годзе, як адзіныя ў Еўропе арганы — выключны музеальны забытак. Самыя арганы складаюцца больш як з 1400 пішчалак з танацыяй, пачынаючы ад камарынага піску да грымячага, патрасаючага басу. Яны ўпрыгожаны мноствам размысловых фігурак рэзаных у дрэве, званочкаў, трубачак, барабанаў. Не кожнаму турысту ўдаецца паслухаць ігры на гэтым арыгінальным інструменце. Беручы пад увагу бясцэнную вартасць арганаў (а музыка з часам кожны інструмант псуе) ігра на іх адбываецца вельмі рэдка, толькі ў час выключных урачыстасцей. Мне якраз давялося паслухаць у Аліўскай катэдры (хоць і не было ніякай урачыстасці) канцэрт музыкі Баха. Арганы так устаноўлены ў касцёле, што калі яны зайграюць у адным канцы, дык рэха па нейкім часе адклікаецца ў другім канцы касцёла. Атрымоўваецца ўражанне, быццам музыка выконваецца на двух, такіх самых, арганах. Аднак найбольш дзівоснае, калі ў канцы музычнага твора, драўляныя ангелы, што па баках арганаў, падымаюць да вуснаў трубы і пачынаюць трубіць. Дзесяткі меншых фігурак бяруць у рукі званочкі, рытмічна пазваньваючы імі. Усё верціцца, рухаецца, штораз хутчэй, мацней і адначасова з апошнім акордам музыкі — замірае. Ізноў стаецца кавалачкам нежывога, рэзанага дрэва. Незабыўнае ўражанне.

ГДАНЬСКАЯ ПЭРЛА

Аднак пэрлай і гонарам Гданьска з'яўляецца суднабудаўнічая верф. Суднабудаўніцтва з кожным годам стаецца ўсё больш магутнай галінай нашай прамысловасці. А варта ведаць, што караблі, пабудаваныя ў польскіх верфах, карыстаюцца прызнаннем маракоў усяго свету. Суднабудаўнічая верф у Гданьску шмат караблёў будуе для замежных арматараў. Адным з найбольшых заказчыкаў Гданьскай верфі з'яўляецца Савецкі Саюз. Толькі ў гэтым годзе пабудуецца

(Працяг на стар. 4)

СПАТКАННЕ з Ежы Путраментам

Апошняя кніга Е. Путрамента «Палова стагоддзя» з прычыны моцнай тэматычнай сувязі з Беларуссю была для мяне мілай нечаканасцю. Чытаючы «Палову стагоддзя» адчуваеш павеў чагосьці блізкага і дарагога. Наднёманскія вёскі, Ліда, Вільня — гэта этапы пройдзеныя героем кнігі, якім ёсць сам аўтар — Ежы Путрамент. «Палову стагоддзя» можна назваць жывым летапісам ілюструючым жыццё аўтара на яскравым фоне грамадскіх і палітычных падзей у даваеннай і пасляваеннай Польшчы. Самай характэрнай рысай кнігі ёсць арганічнае спалучэнне індывідуальнага з агульным, асабістага з грамадскім. На многіх старонках кнігі развіваецца каларыт беларускай прыроды, выступаюць жыхары беларускіх вёсак, дзейнічаюць прадстаўнікі беларускага літаратурнага руху. Нічога затым дзіўнага, што пасля прачытання кнігі спатканне з аўтарам сталася маім гарачым жаданнем. Аднак ажыццяўленне сустрэчы не належыць да лёгкіх задач. Падарожнічае ён безупынна не толькі па Польшчы, але і далёка па-за яе межамі. Пасля некалькіх маіх няўдачных спроб навязання кантактаў з пісьменнікам, ветлівая пані з Саюза Польскіх Літаратараў параіла:

— Прыдзіце заўтра, можа зловіце пана Путрамента.

Прыходжу, сяджу, як вучаніца ў пакоі дырэктара, злажыўшы рукі на калені, са слабой надзеяй у сэрцы цярпліва чакаю. Раптам адчыняюцца дзверы і паяўляецца ў іх, але зараз знікае, моцна загарэлы твар. Пазнаю — гэта Путрамент, якога я ведаю з частых яго выступленняў у тэлебачанні. Праходзіць некалькі хвілін, дзверы адчыняюцца зноў, і на гэты раз Путрамент паспешна ўрываецца ў пакой. Устаю.

— Як прозвішча? — кідае ён у мой бок пытанне.

Адказваю, хаця і ведаю, што маё прозвішча нічога яму не гаворыць.

— Пачакайце, — чую голас Путрамента ўжо з другога кутка залы перад знікненнем яго ў наступным пакоі. Чакаю зноў — пісьменнік паяўляецца даволі хутка.

(Працяг на стар. 5)

ПАДАРОЖЖА ПА ЮГАСЛАВІІ

ТАЯМНІЦА ЕДНАСЦІ

Адразу прашу чытачоў быць цярплівымі. Бо пачну ад пералічэнняў, якіх адным словам не перакажаш. Югаславія па-праўдзе называецца Федэрацыйная Народная Рэспубліка Югаславіі. Дзяржава складаецца з 6 саюзных рэспублік і дзвюх аўтанамічных акруг. Рэспублікі: Сербія — сталіца Белград, Харвацыя — сталіца Загрэб, Славенія — сталіца Люблiяна, Босьня і Герцагавіна — сталіца Сараева, Македонія — сталіца Скоплю, Чарнагор'е — сталіца Цітаград. У Сербскай рэспубліцы распалажаны дзве аўтанамічныя акругі: на поўдні — Косава і Метогія — жывуць тут албанцы (шыптары), і на поўначы Вайвадзіна — заселена ў большасці мадзьярамі. Дзве з рэспублік (Македонія і Славенія) гавораць на розных мовах. У астатніх рэспубліках карыстаюцца серба-харвацкай. Пры тым — у Сербіі пішуць кірыліцай, у Харвацыі і Босьні — лацінскім алфавітам.

У гісторыі Босьня, Чарнагор'е, Харвацыя і Сербія мелі сваю дзяржаўнасць і нацыяналістычныя плыні ў гэтых краінах былі заўсёды моцныя. А на працягу дзеяў кожная амаль частка сённяшняй Югаславіі перажывала розныя палітычныя і культурныя ўплывы. Уся Дальмакія (краіна над Адрыятыкам)

(Працяг на стар. 3)

Прыклад новага будаўніцтва — гасцініца ва Урашэўцу. Турыстыка стаецца прамысловасцю Югаславіі. У гэтым годзе дала яна звыш 4 мільярдаў дзінараў даходу ў дэвізах (каля 4 мільёнаў злотых дэвізовых).

НОВАЎВЯДЗЕННІ Ў САВЕЦКІМ КІРАВАННІ

У рамках няспыннага ўдасканальвання ў СССР сістэмы кіравання вытворчасцю, арганізуюцца зараз ва ўтвораных ужо раней эканамічных раёнах спецыяльныя вытворчыя аб'яднанні, якіх называюць фірмамі. Арганізацыя такіх аб'яднанняў звязана з неабходнасцю як мага паўнейшага выкарыстання рэзерваў вытворчасці. Менавіта гэтым пытанням было прысвечана апошняе пленум ЦК КПСС.

Савецкія фірмы ахопліваюць пераважна некалькі фабрык і прамысловых прадпрыемстваў, якія правадзілі дагэтуль самастойную гаспадарку. Прадпрыемствам, загадваючым фірмамі, стаецца найчасцей фабрыка, а яе дырэктар непасрэдна падлягае саўнархозу. Як паказалі першыя вопыты, фірмы даюць магчымасці сур'ёзнага змяншэння адміністрацыі і што самае важнае — спрыяюць развіццю тэхнічнага прагрэсу, павелічэнню прадукцыйнасці працы, узніманню якасці і змяншэнню коштаў вытворчасці.

Першыя савецкія фірмы з'явіліся нядаўна ў Львоўскім эканамічным аб'яднанні. Гэты прыклад хутка распаўсюдзіўся ў Маскоўскай акрузе, па ўсёй Украіне, Латвіі, Туркменіі і ў Іркуцкім саўнархозе. Апошнія тыдні прынеслі нам звесткі, што такія фірмы былі ўтвораны ў Арменіі і Казахстане.

Аб тым, як выглядае такая фірма, найлепш можна меркаваць на прыкладзе першага аб'яднання абутковай фабрыкі пад назвай «Зара» ў Маскоўскім саўнархозе. Фірма аб'яднала тры прадпрыемствы, у якіх звыш 5 тысяч штук рознага тэхнічнага абсталявання і 100 канвеераў агульнай даўжынёю ў... 3000 метраў. Зараз, дзякуючы аб'яднанню, кожнае з прадпрыемстваў не будзе прадукаваць усяго па троху, а зоймецца вытворчасцю толькі акрэсленага асартымента абутку. Аднак тут не толькі ў тым справа. Напрыклад, краенне скуры і мадэляванне абутку адбывалася ў кожным прадпрыемстве паасобку, а зараз усё гэта цэнтралізавана. Прымяненне гэтага новаўвядзення дазволіць ашчадзіць у год каля мільёна квадратных дэцыметраў скуры, з якой можна выпрадукаваць дадаткова 100 тысяч пар абутку.

Спецыялізацыя і цэнтралізацыя ў гэтым прадпрыемстве, а ўласна кажучы, ва ўсіх фірмах, ахоплівае таксама дапаможныя цэхі, а асабліва рэмонтныя падрыхтоўваючыя заменныя часткі і г.д. Прадбачваецца, што дзякуючы цэнтралізацыі дагэтуляшнія затраты працы і расходы ў новых прадпрыемствах зменшацца на амаль 30%. Калі разыходзіцца аб успомненыя ўжо фабрыкі, дык зараз дзякуючы ўсім зменам і ўдасканальванням яны будуць у рамках фірмы прадукаваць на 2 мільёны пар абутку больш. І гэта без дадатковых капіталаўкладанняў.

Адкрытым пытаннем з'яўляецца справа цэн новых тавараў. Дагэтуль цэны акрэсліваліся дзяржаўнымі органамі. Аднак у сувязі з барацьбой за ліквідацыю хаўтуры і ўзняццем якасці вытворчасці, шмат савецкіх прадпрыемстваў заяўляе, што лепшая вытворчасць патрабуе большага ўкладу працы. І таму цэны павінны залежыць ад якасці прапанаваных тавараў, калі б нават яны былі аднаго асартымента. Дагэтуль яшчэ гэтую справу заўзята абмяркоўваюць.

Вядома, аднак, ужо сёння, што гэтыя фірмы дазволяць зліквідаваць існуючыя дагэтуль трэсты і рэсортныя праўленні саўнархозаў. Пры існаванні фірмаў, яны робяцца лішнімі звеннямі бюракрацыі.

Адзначым яшчэ, што савецкія фірмы маюць асаблівае значэнне для развіцця розных галін лёгкай прамысловасці. У гэтым рэсорце знаходзяцца тысячы малых прадпрыемстваў. Яны працуюць значна горш, чым вялікія прадпрыемствы, адчуваюць недахоп кадраў спецыялістаў і добрай арганізацыі працы. У рамках вялікіх прадпрыемстваў таксама і гэтыя малыя палепшаць свой вытворчы працэс, павысяць якасць і колькасць вытворчасці, а таксама паменшацца яе кошты.

Падрабязна гэтыя пытанні абмяркоўваліся ў час апошняга пленума ЦК КПСС, якое было папярэджана доўгімі і бурнымі спрэчкамі ў савецкіх эканамічных колах. Гэтыя спрэчкі, а таксама пленум сведчаць аб усё новых творчых пошуках у СССР. Іх наглядаем асабліва ў апошнія гады ва ўсіх галінах жыцця Краіны Саветаў. Апошняе пленум КЦ КПСС ахоплівала ўсе эканамічныя пытанні. Яно будзе мець агромнае значэнне для далейшага развіцця СССР.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Узнагароды Нобеля за 1962 год

Штого.. ны прызнаюцца Шведскай Каралеўскай Акадэміяй навук за найбольш важныя дасягненні, якія служаць міру на свеце. Узнагарода Нобеля не можа быць прызнана за дзейнасць для вайны, за ваенныя вынаходствы, за ваенныя заслугі. Так наказаў у сваім завяшчанні фундатар Нобелеўскіх міжнародных узнагарод Альфрэд Нобель — шведскі інжынер і прамысловец. Жыў у гадах 1833 — 1896. Нобель быў вынаходцам дынаміту, які застасаваны ў ваенных мэтах, стаўся сродкам знішчэння. Таму Нобель свой вялікі капітал прызначыў пасля сваёй смерці на ўзнагароды для міру і спакою, а не для вайны і знішчэння.

І так ад 1901 г. існуе Нобелеўская ўзнагарода — самая высокая і ганаровая. Прысуджваецца яе вучоным, пісьменнікам, дзеячам з усіх краін, з усіх рас, з усіх народаў. Нобель асабіста ўстанавіў 5 узнагарод: у галіне фізікі, хіміі, медыцыны, літаратуры і за заслугі ў дзейнасці ўтрымання і ўмацоўвання міру, як пісаў Нобель «за выдатныя намаганні ў барацьбе за братэрства народаў, ліквідаванне або скарачэнне сталых армій, а таксама за стварэнне і ўмацаванне кангрэсаў міру».

4 першыя ўзнагароды за 1962 год ужо прызнаны. Атрымалі іх:

1. У галіне фізікі—савецкі фізік праф. Леў Ландау за «піянерскія тэорыі з доследаў над згушчанай матэрыяй, асабліва над вадкім геліем».

2. У галіне хіміі — два англійскія вучоныя др Джон Кендрэу і др Макс Перуц за доследы над пртэінамі. Вучоныя гэтыя многа зрабілі для навукі аб прысвойванні кіслароду кроўю людзей і звяроў.

3. У галіне медыцыны — вучоныя англійскія др Крык і др М. Уілкінс і амерыканец др І. Уатсон за апісанне мадэлі пpacтораваe структуры дэзаксырыбануклеінавай кіслаты, у скарачэнні ДНА. Гэтая кіслата — хімічнае злучэнне, якое з'яўляецца асновай усіх жыццёвых працэсаў.

ДНА — талоўны канструктар жыцця, ён займаецца прадукцыяй бялкоў, якія акрэсліваюць форму і заданні жывой матэрыі. Яна плануе і будуе жыццё. Пацверджана гэта простым спосабам : для адной няшкоднай бактэрыі знішчылі яе ўласны ДНА, а ўвялі ў яе іншы, узяты ад ядавітай хваробаўтваральнай бактэрыі. І няшкодная дагэтуль бактэрыя замянілася ў ядавітую.

Акрамя таго вучоныя пераканаліся, што вірусы — гэта не што іншае, як нуклеінавая кіслата — ДНА. Усё гэта вядзе да таго, што ў бліжэйшы час вучоныя навучацца кантраляваць дзейнасцю ДНА у арганізме. А тады?.. Тады можна будзе пазнаць прычыну многіх хвароб (між іншым рака) і навучыцца лячыць іх. Да таго чалавек зможа, як захоча, змяняць гатункі, утвараць новыя віды жывых істот.

4. У літаратуры — амерыканскі пісьменнік Джон Стэйнбек за цэласць творчасці. Вялікі і глыбокі гэта пісьменнік. Яго самай вядомай кнігай з'яўляецца «Гроздзя гневу». Некаторыя напэўна ведаюць патрасаючы фільм паводле невялікай кніжкі Стэйнбека «Пэрла».

*

Праф. Леў Ландау — адзін з выдатнейшых вучоных - фізікаў свету. У сувязі з прызнаннем яму Нобелеўскай узнагароды сусветны друк падаў абшырна біяграфію вучонага, называючы яго «адным з найбольш праніклівых мысліцеляў у галіне нуклеарных доследаў і касмічнага праменявання.»

Прафесар Леў Ландау нар. у 1908 годзе ў Баку. У 19 год ужо абараніў доктарскую працу ў Ленінградзе. У 29 год быў выбраны членам Акадэміі навук СССР. Два гады працаваў у Інстытуце Нельса Бора (таксама лаўрэат Нобеля) ў Капенгагене. У 1932—37 г.г. быў прафесарам у палітэхнічным інстытуце ў Харкаве. Ад 1937 года працуе навукова ў Маскве. У красавіку гэтага года прафесар Ландау атрымаў Ленінскую ўзнагароду.

У студзені гэтага года прафесар Ландау быў вельмі цяжка паранены ў самахадовай катастрофе, у выніку чаго ў яго чатыры разы сцвярджалі клінічную смерць. Лекары аднак кожны раз змаглі вярнуць яму жыццё. Потым над лячэннем прафесара працавалі разам з савецкімі, найслаўнейшыя спецыялісты з Англіі, Чэхаславакіі і Францыі. Слаўны вучоны знаходзіцца пакуль яшчэ ў бальніцы ў Маскве, аднак стан яго здароўя ўжо задавальняючы.

Апрацавала **Вера Леўчук**

Спорт

Закончыўся асенні круг чэмпіянату краіны па футболу. Першае месца ў гэтым крузе заняў Гурнік Забжэ. Характэрнай рысай гэтага круга з'яўляецца выразная гегемонія сілезскіх клубаў. Аж чатыры першыя месцы належаць ім. У II лізе выразна лідзіруюць Шамберкі. Як было да прадбачання, Палёнія Бытам адпала з гульняў на клубавы Кубак Еўропы, выйграўшы ў сябе з туркамі толькі 1:0 (У Істамбуле Палёнія прайграла 1:4). У сустрэчы з цыкла элімінацыі да турніра на кубак Еўропы, польскія юніёры згулялі ў нічыю з венгерскімі футбалістамі.

Выразную перамогу атрымала наша баксёрская І зборная (моладзь) у сустрэчы з румынамі, выйграўшы 14:6. Таксама паспяховым выступленнем можна лічыць нічыю беластоцкай Гвардыі на Лодзінскім рынгу ў сустрэчы з ЛКС. Далейшы поспех запісалі на сваё конта і баскетбалісты беластоцкіх студэнтаў, перамогшы ольштынскую Вармію 66:48.

Закончыўся чэмпіянат СССР па футболу. Чэмпіёнам стаў маскоўскі Спартак. Сталі вядомы і ўсе тры каманды класа «Б», якія заваявалі права перайсці ў вышэйшы клас. Гэта чэмпіён РСФСР — краснадарскі Спартак, чэмпіён Украіны, каманда луганскіх «Працоўных рэзерваў» і карагандзінскі Шахцёр (ад зон саюзных рэспублік), які стаў пераможцам адборачных спаборніцтваў у сустрэчах з гомельскім Лакаматывам. Але не вядома, ці яны сапраўды ў наступным годзе будуць выступаць сярод найлепшых. Гэта таксама адносіцца і да Беларусі, нягледзячы на тое, што ўтрымалася ў класе «А». Справа ў тым, што апублікаваны нядаўна праект федэрацыі футбола СССР аб парадку розыгрышу першынства краіны 1963—65 г.г. прадбачвае значныя змены ў чэмпіянаце. У ім мяркуецца расшырыць клас «А» да 34 каманд, падзеленых на дзве групы па 17 каманд. Першая ... разыгрывае званне чэмпіёна. Практычна гэта абазначае падзел на І і ІІ лігу. У першую групу маюць увайсці наймацнейшыя калектывы. Значыць паводле вынікаў сёлеташняга чэмпіяната, у яе ўвайшлі б каманды залатога тузіна плюс пяць першых каманд з другой групы. А гэта, у сваю чаргу, гаворыць, што туды не трапілі б як Беларусь, так і пераможцы зон. Над праектам разгарнулася дыскусія.

Аўт

БАРОН фон ГОЛЬДРЫНГ

Шчасце і новая пагроза

Вечарам да Генрыха ўбег вясёлы і ўсхваляваны Кубіс.

Сэрца Генрыха шалёна закалацілася. Няўжо сталася тое, што часам здавалася яму немагчымым, да чаго былі накіраваны ўсе яго намаганні, чаму ён падпарадкаваў усю дзейнасць і нават жыццё!

— Я не пазнаю вас сёння, Пауль!

Кубіс смеючыся ўпаў у крэсла.

271

— Яны тут, дарагі барон! — ён пахлопаў па кішэні і адкінуўся на спінку крэсла.

— Хто гэта яны?

— Фотакопіі! Што вы цяпер скажаце пра мае здольнасці?

— Скажу, што заўсёды быў пра іх вельмі высокай думкі. Няўжо вам пашчаслівілася...

— Усе да аднюсенькай! Ну, чаму вы мяне не віншуеце?

— Бо яшчэ не ведаю, ці можна павіншаваць. Дык вы ж прафан у пытаннях тэхнікі! У старых бываюць дзіўныя звычаі: Лера мог захоўваць як успамін пра сваё першае вынаходства нейкія чарцяжы, што цяпер не маюць вартасці. Або задумаць нейкую новую работу...

Ад адной толькі гэтай здагадкі Кубіс збялеў. Ён так ужо прызвычаіўся да думкі, што трымае ў руках цэлае багацце, што цяпер адчуў сябе чалавекам, у якога з рук хочуць яго вырваць.

— Не... не... можа быць!

Кубіс выцягнуў з бакавой кішэні мундзіра пачку і асцярожна глянуў на Генрыха. Цяпер разам са страхам і трывогай з вачэй яго выглядаў і недавер.

Генрых разрагатаўся.

— Я мог бы абразіцца, Пауль, і выкінуць вас прэч з вашымі фотакопіямі. Бо яны мяне цікавяць таксама, як леташні снег. Але я разумею, што вы зараз не пры сабе. Чорт з вамі, давайце гляну!

Кубіс пачаў адну па адной падаваць фотакопіі.

272

Генрых, беручы кожную левай рукой, адстаўляў яе перад сабою, трымаючы правую руку на тым гузіку мундзіра, у якім быў умантаваны мініятурны і бясшумны мікрафотаапарат. Часам, узяўшы чарговую фотакопію, ён наўмысна спыняў на ёй свой погляд, быццам вывучаў чарцёж.

— Гэта тое, што трэба! Галоўнае ў той фотакопіі, што я толькі што разглядаў. Гэту асабліва ахоўвайце. Я, вядома, не такі ўжо фаховец, ды і з першага позірку выявіць цяжка, але, безумоўна, галоўная ідэя вынаходства вось у тым чарцяжы.

Нарэшце ўсе фотакопіі былі разгледжаны.

— Вось цяпер я магу вас павіншаваць! Вы нават не ўяўляеце чым вы валодаеце! — Генрых моцна пацісну Кубісу руку, упершыню за ўвесь час іхняга знаёмства з вялікай прыемнасцю.

Кубіс цяпер зноў ззяў ад шчасця. Схаваўшы свой скарб у кішэню, пераканаўшыся, што Генрых на яго не завіхаецца, ён праняўся да яго пачуццямі шчырай падзякі:

— Я не верыў у дружбу, Генрых, але таго, што вы для мяне зрабілі, я ніколі не забуду. Гэта ж вы мне параілі жаніцца з Сафіяй. І фартуна адразу павярнулася да мяне тварам! Бо калі б я не стаў мужам сіньярыты Лера, паміж вамі і мною ніколі б не ўзнікла тая размова, памятаеце? Няўжо забылі? Ну, калі вы мне ўпершыню намякнулі на магчымасць уладкаваць сваю будучыню! Не, вы проста мой добры геній!

273

З ДЗЁН САВЕЦКАГА КІНО

Месяц фестывалю савецкіх фільмаў, месяц дружбы — лістапад. Месяц нашай залатой восені. Ды не золатам, а кветкамі вітаем усюды дарагіх гасцей, савецкіх рэжысёраў і акцёраў кіно, якія прыехалі ў нашую краіну ў сувязі з днямі савецкага фільму.

Сустрэча ў «Клубе Фільмоўца» ў Беластоку была надзвычай прыемнай, такой беспасрэднай. Вялікія вочы Наташы Наум (на здымку справа) смяяліся: «Люблю радасць, а ў сваіх фільмовых ролях усё плачу. Хацелася б выступаць часцей у камедыі.»

Адзін з новых савецкіх фільмаў «Дзве сарокі за хвост» першая камедыя, у якой іграе Наташа Наум.

Другім нашым беластоцкім госцем быў рэжысёр Уладзімір Дзенісенка — на здымку першы злева. (па сакрэту — муж Наташы Наум).

Размова, зразумела, датычыла савецкага фільму, які ў апошнія гады набраў нявіданага размаху, як па смеласці тэмы так і мастацкіх вобразах.

Адной з важнейшых пазіцый сёлеташніх дзён савецкага фільму з'яўляецца «Дзевяць дзён аднаго года». На сустрэчах з савецкімі госцьмі неаднойчы падае гэты загаловак. На беластоцкай сустрэчы адна з прысутных выразіла сваё здзіўленне, што «гэта хіба немажліва, каб такія маладыя былі ў СССР атамныя вучоныя - фізікі, як у «Дзевяці днях».

Уладзімір Дзенісенка ў адказ расказаў анекдот (аўтэнтычны) пра вядомага акадэміка Багамолава (яму 26 год) і яшчэ некім, каго ў пэўнай гасцініцы пасялілі разам з акадэмікам у адным пакоі. Госць уваходзіць у пакой і стае як укопаны. Ён падрыхтаваны спаткацца з сур'ёзным вучоным. А тут за кучай паперы сядзіць нейкі маладзік. Госць было падаўся назад (папаў моў не ў той пакой), урэшце аднак выдушыў «гэта такі та нумар пакою?» «Так, так», — быў адказ. «А... хто вы будзеце?» «Багамолаў, добры вечар, вельмі прыемна.»

Тэкст **Веры Леўчук**
Фота **І. Рыбінскі**

Вулічка ў Прызрэне з характэрнымі будынкамі з камення і гліны.

ТАЯМНІЦА ЕДНАСЦІ

(Працяг са стар. 1)

і частка Славеніі многія гады былі пад італьянскім уплывам. Паўночная Сербія, Вайвадзіна і Славенія ўплывы і акупацыя аўстра - германская. Поўдзень краіны 500 год знаходзіўся пад панаваннем туркаў. Толькі Чарнагор'е — гарысты край, практычна ніколі не знаходзіўся не пад чыім уплывам. І цяпер, калі глядзіш на гісторыю паасобных краін, не знаходзіш нічога, што б прадказвала цяперашняе дзяржаўнае адзінства югаслаўцаў. Аднак адзінства гэтае з'яўляецца фактам. Я пераканаўся ў тым часе майго падарожжа па гэтым прыгожым краі.

У чым тады таямніца цяперашняга сцэментавання народаў Югаславіі, калі столькі іх дзяліць? Дзе шукаць прычын той цікавай з'явы, якую заходнія дэмографы назвалі «цудам»? Пакуль адкажу на гэтыя пытанні, высвятлю, што да вайны ў межах сённяшняй Югаславіі ўтрымлівалася таксама нібы адналітая дзяржава — каралеўства Югаславіі. Я напісаў нібы адналітая, бо знаўцу ўнутраных праблем той даваеннай Югаславіі ў адзін голас цвердзяць, што толькі другая сусветная вайна збавіла каралеўства ад распаду іменна з прычыны нацыянальных спораў.

Адказ на нашае пытанне пачаць выпадае ад сцвярджэння, што югаслаўцы ўвогуле, якой бы яны не былі нацыянальнасці, вышэй усяго цэняць палітычную і нацыянальную свабоду. Гэта было прычынай даваенных спораў і гэта моцна яднае краіну цяпер. На акупацыю італьянскую, германскую, балгарскую ўсе народы Югаславіі адказалі аднолькава — збройным супраціўленнем. Кіравалі ім ад самага пачатку камуністы. Толькі яны аказаліся партыяй без плыткіх нацыянальных амбіцый, толькі яны выйшлі ў народ з праграмай раўнапраўя ўсіх народаў. Такое аб'яднанне ўсіх нацый для барацьбы з акупантам — гэта першы фактар сённяшняй еднасці. А другі? Ёсць і другі. Пасляваенная сацыялістычная Югаславія без рэшты зліквідавала праследванне нацыянальных меншасцей. Ды не толькі. Таксама ў значнай ступені зліквідавала розніцы ў эканамічным развіцці паасобных раёнаў. Столькі аб нацыяналістычнай праблеме Югаславіі ўвогуле. Цяпер пяройдзем да канкрэтных прыкладаў.

У Югаславіі я быў госцем газеты «Рыліндыя». Выходзіць яна на албанскай мове ў Прышціне — сталіцы аўтанамічнай акругі Косава і Метогія, дзе пераважна жывуць албанцы. Да вайны ў буржуазным каралеўстве Югаславіі людзі гэтыя не мелі фактычна ніякіх палітычных ці грамадскіх правоў. Унутраная палітыка была тут брутальным прыгнётам. У акрузе не было ніводнай школы з албанскай мовай навучання. Сялян выкідалі з зямлі, а на іх месца прыязджалі асаднікі з Сербіі і Харвацыі. Шыптарскіх інтэлігентаў можна было палічыць на пальцах адной рукі. Краіна была вельмі адсталай. Зараз пасля вайны налічвалася тут звыш 70% непісьменных.

Цяпер шыптары маюць поўныя грамадзянскія правы, а іх мова ўжываецца ў адміністрацыйных установах нароўні з сербскай. Косава і Метогія маюць цяпер 783 школы з 98 тысячамі дзяцей, якія вучацца на роднай мове. Шыптары складаюць большасць у радах народовых і арганізацыях рабочага самаўпраўлення. І ніводзін шыптар зараз не скажа, што ён з ніжэйшай нацыі. У Прышціне працуе шыптарскі тэатр, выдавецтва і радыёстанцыя. Адначасова ліквідуецца вялікую адсталасць у развіцці прамысловасці. Дзяржаўныя інвестыцыі (будова шахты драўніннага вугалю і электрастанцыі на яго базе) змяняюць характар краіны.

Калі глядзіш на тое, што цяпер зрабіла Югаславія, даходзіш да адзінага вываду: гэта мажлівым было толькі ў такім дзяржаўным ладзе, які мае Югаславія цяпер.

Сацыялізм раўняе народы, адкідае цесныя нацыянальныя інтарэсы. Іменна сацыялістычны лад, які базуе не на нацыянальных спорах, а на братэрстве народаў — ёсць таямніцай «нацыянальнага цуду».

Журналіст не лёгка верыць. Таму я шукаў у Югаславіі хоць бы скрытых канфліктаў паміж рознымі нацыянальнасцямі. І знайшоў іх. У... анекдотах. Сербы расказваюць анекдоты аб чарнагорцах, але нікому іншаму, толькі чарнагорцам. Або баснякі расказваюць анекдоты пра сербаў — сербам і наадварот. Смяюцца пры тым сардэчна і разам. То доказ бадай найлепшы, што аджылі свой век даўнія спрэчкі.

Ліквідацыя нацыянальных непаразуменняў, гэта яшчэ не канец усіх югаслаўскіх клопатаў. Але аб тых іншых і аб сённяшняй Югаславіі напішу другім разам.

Ф. ЛЕВІЦКІ
фота аўтара

— Што ж збіраецеся рабіць з фотакопіямі? — спытаў Генрых, калі яго госць ужо збіраўся ісці.

— Добра схаваць. Пакуль...

— Вы зглузду з'ехалі! Іх трэба зараз жа пакласці на тое месца, адкуль вы іх узялі. Сёння ж!

— Ды ні за што ў свеце!

— Тады развітайцеся з імі, забудзьце, што вы іх трымалі калісьці ў руках! Як толькі Альфрэда Лера выявіць, што гэтыя дакументы зніклі, ён зараз жа заявіць Штэнгелю.

І ведаеце, хто галавою адкажа за гэта? Пауль Кубіс! Чалавек, якому даручана ахоўваць Лера і яго будынак...

— Ды на якога ж д'ябла вы раілі мне шукаць гэтыя дакументы?

— Па-першае, каб упэўніцца ў іх існаванні; падругое, каб зняць з іх, на ўсялякі выпадак, копіі — яшчэ раз перафатаграфаваць, па-трэцяе, каб вы ведалі, дзе яны ляжаць і сачылі, каб апроч вашых, яны ні да якіх іншых рук не трапілі...

Кубіс выцер спатнелы лоб.

— Вы мяне проста перастрашылі спачатку! Фу, аж дух забіла! Зразумела, вы маеце рацыю... А калі так, мне трэба спяшацца...

Калі Кубіс выйшаў, Генрых замкнуў дзверы на ключ. Нарэшце, ён апынуўся сам са сваёй радасцю. Ён выканаў, ён патрапіў выканаць тое, што яму даручылі! Сёння ночу ён адрапартуе пра гэта каму трэба, і заўтра мікрафатаплёнка будзе ўжо далёка! Ні высокія сцены, ні высачэзныя дуламі кулямётаў, ні падвойныя кола да найменшых падрабязнасцей прадуманай аховы не ўстаялі супраць волі аднаго чалавека!

У гэты час, калі Генрых аддаваўся сваім думкам, на першым паверсе таго ж такі замка, у адным з пакояў, які займаў цяпер Штэнгель, адбывалася цікавая размова, што непасрэдна мела дачыненне і да Генрыха.

— Ён не мог да гэтага дадумацца сам, — пераконваў Штэнгеля Лемке. — Гэта хітра задуманы план, і не самога Лера, а таго ж такі фон Гольдрынга. Прасіцца ў водпуск зараз! Ды вы ведаеце, што гэта значыць? Рыхтавацца ўцякаць! Вы думаеце, гэта выпадковы збег абставін, што ён выбраў сабе для адпачынку тое мястэчка амаль на самай граніцы Швейцарыі?

— Вы здарма так усхваляваліся, гер Лемке! Без пагаднення са штаб-кватэрай ніхто Леру не дазволіць зрабіць кроку з Кастэль ля Фантэ. А штаб-кватэра сваёй згоды, ясная рэч, не дасць. І не таму, што гэты Лера незаступны. Мы ўзялі ад яго ўжо ўсё! Выціснулі як сок з лімона! І цяпер нас не хвалюе ні яго здароўе, ні самаадчуванне. Пакуль ён мінімальна карысны, мы яго яшчэ трымаем, і мне загадана не ўдаваць да рашучай акцыі, а чакаць спецыяльнага папярэджання... А што да таго, хто падаў яму думку звярнуцца з рапартам пра водпуск, якое гэта мае для мяне значэнне?

— Барон, вас засляпляе пачуццё падзякі да Гольдрынга, які вас двойчы выратаваў. Але ён вас і двойчы згубіць.

— Цікава...

— Вы яго яўна не дацэньваеце. І я вам зараз гэта давяду. Для мяне няма цяпер значэння, адпусціць Лера штаб-кватэра ці не. Важна тое, што Гольдрынг падаў яму думку ўцячы. А раз такая думка ўжо ўзнікла, то здзейсніць яе можна рознымі спосабамі. Гольдрынг наватъ са спартыўнай цікавасці, — у яго ёсць нейкая авантурысцкая жылка! — можа ад парад перайсці і да справы. ! Ну, вось уявіце на хвіліну, што гэты Лера ўцячэ. Што тады будзе з вамі?

— Далей! — кінуў Штэнгель.

— Вам не здаецца, што Марыя - Луіза змяніла адносіны да вас?

— Бачыце, я сам доўга адцягваў са сваім асведчаннем. А цяпер, калі графіня пераканалася ў сур'ёзнасці маіх намераў, яна, як кожная жанчына, адплачвае мне за маю нерашучасць.

— Вы думаеце, што толькі гэта? А калі я вам скажу, што Гольдрынг сам мне чытаў ліст сваёй нарачонай, дачкі Бертгольда, у якім яна дакарае яго за сувязь з Марыяй-Луізай? Не забывайце адназо: маладая, прыгожая жанчына, удава, і не паганы на ўроду маладзік працягам доўгага часу жывуць пад адным дахам, іхнія пакоі амаль побач. Ужо адно

(Працяг на стар. 7)

274 275 276

ЗДОРОВЭНЬКІ БУЛЫ

4 лістапада прыехалі з рэвізітам у Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку актывісты украінскага таварыства з Бань Мазурскіх. Украінскія госці пабывалі ў Трасцянцы, Гайнаўскага павета, дзе разам з эстрадай «Лявоніха» далі канцэрт мастацкай самадзейнасці. Жыхары Трасцянкі вельмі горача сустрэлі мілых гасцей.

А вечарам адбылася сустрэча ў памяшканні Галоўнага Праўлення БГКТ. Госці пазнаёміліся з дасягненнямі ў працы Гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку, абмяняліся вопытам у дзейнасці таварыстваў.

Сустрэча адбывалася ў вельмі цёплай, сардэчнай атмасферы. Былі наладжаны танцы.

Пастанавілі пашырыць супрацоўніцтва паміж аддзеламі БГКТ у Беластоку і УГКТ у Банях Мазурскіх. Асабістыя кантакты зближаюць людзей.

На здымку: Украінскі калектыў мастацкай самадзейнасці з Бань Мазурскіх.

(вб)

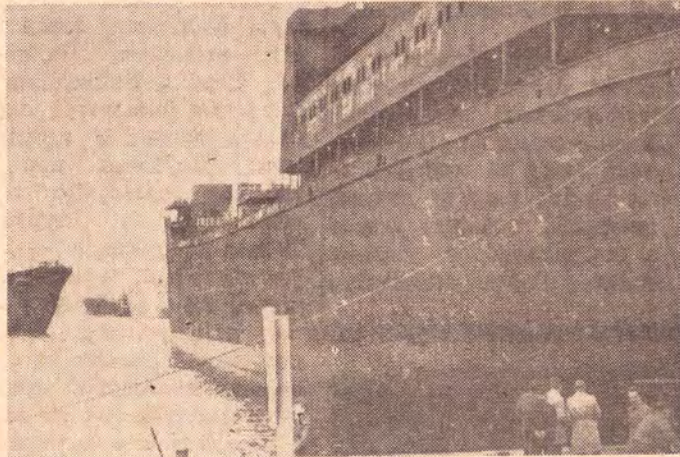
ВАРОТЫ Ў СВЕТ

(Працяг са стар. 1)

тут для арматараў Савецкага Саюза марскіх адзінак аб агульным танажы звыш 132 тысяч тон. Апрача Савецкага Саюза Гданьская верф будуе караблі для арматараў Бразіліі, Швейцарыі, Кітая і другіх краін. Гданьская суднабудаўнічая верф, гэта не нейкі там завод, а проста цэлы квартал горада, у якім свае вуліцы, свае сродкі зносін. Ідзеш такой вуліцай, і раптам перад вачыма вырастае табе карабель - гігант, вышынёй з пяціпавярховы дом. Ён ужо спушчаны на ваду. Тут праводзяцца ўсе апошнія працы. Карабель атрымае адпаведнае абсталяванне і з вузкіх верфавых докаў выплыве на шырокія воды.

Вось мы падышлі да грамадзіны на паіржавелых бартах якой вялікімі буквамі напіс: «Пианерск».

— Гэта карабель — рыбацкая база для Савецкага Саюза, — паясняе нам праваднік. — Яго нядаўна спусцілі на ваду. Танаж карабля 14 тысяч тон. Даўжыня — звыш 120 метраў. Карабель атрымае навейшае абсталяванне. У ім будзе паліклініка з рэнтгенам і ўсімі лекарскімі кабінетамі. Калі рыбак захварэе ў моры, дык хопіць толькі падплысці кацерам да базы і тут поўная лекарская апека. На «Пианерску» будзе пастаяннае кіно для 300 асоб, купальны басейн, бібліятэка і другія навейшыя абсталяванні сацыяльнага характару. «Пианерск» будзе абслугоўваць 200 асоб. Апрача гэтага карабель можа пастаянна прымаць да 300 асоб рыбакоў з кацераў.

«Пианерск» спушчаны на ваду.

Аднак пэрлай Гданьскай суднабудаўнічай верфі з'яўляецца «Прафесар Губер». Пабудова гэтага прыгажуна - веліканa, даўжынёй амаль 200 метраў, хутка будзе закончана. Для цікавасці варта падаць, што адзін толькі рухавік для гэтага карабля велічынёй з чатырохпавярховы дом. А, напрыклад, вага ланцуга, на якім утрымоўваецца якар — 20 тон. Такіх гігантаў у Гданьску яшчэ не будавалі ніколі. Незадоўга прыгажун «Прафесар Губер» пакіне Гданьскую верф і ў далёкіх акіянскіх партах будзе расслаўляць гандлёвы флот нашай краіны. Шчаслівага плавання!

ВАРОТЫ Ў СВЕТ

З Гданьска ў Гдыню — рукой падаць. Проста было б нетактоўна, будучы ў Гданьску, не наведаць найбольшага порта нашай краіны. І вось мы ў Гдыні на палубе прыгажуні «Гражыны». Праездка караблём па Гдыньскім порце 2 гадзіны. Праз увесь гэты час нас канваіруе стая нахабных чаек. Гэтыя пражорлівыя стварэнні проста з рук вырываюць у чалавека ежу, на ляту хапаюць кусок булкі, пры гэтым неміласэрна крычаць. Ну, проста вушы затыкай. Але ці ж чалавеку да іх, калі ў порце столькі дзіваў? Тут разгружаюцца караблі - гіганты з Францыі, Англіі, СССР. А вось мы праязджаем побач в'етнамскага, белага як снег акіянца. На ўзбярэжжы порта — лес магутных кранаў. Усе яны ў руху. Грузяць, разгружаюць. Навокал пануе скрыгат, лёскат і... шум мора. Асенняе мора дыхае холадам. Глянеш у шэрыя, быццам налітыя волавам хвалі і страшна робіцца. «Гражына» падплыла да шырокага праходу на бетонных канцах якога вырастаюць два марскія маякі. За праходам Вісляны заліў і Балтыйскае мора. Яно ў далечыні зліваецца з абніжаным небасхілам. І ніяк не адрозніш, дзе канчаецца мора, дзе пачынаецца небасхіл. А караблі, што віднеюць у далечыні заліва, быццам завешаныя ў паветры.

Вечарам агні маякоў вызначаюць праход у порт. Вароты ў шырокі свет — адкрыты.

В. БАРШЧЭЎСКІ
фота аўтара

ЯКІ ГАСПАДАР, ТАКОЕ І ГАСПАДАРСТВА

У дбайнага гаспадара ўсё падвойна водзіцца. У Сакольскім павеце па-суседску распалажаны дзве грамадскія рады: Белавусы і Янаў. Праз Янаў праходзіць шаша. Адсюль выгадны даезд і ў павятовы цэнтр, і далей. Зямля ў абодвух адміністрацыйных раёнах аднолькава па якасці, людзі таксама нічым асаблівым не розняцца.

Здавалася б тады, што Янаўская ГРН не павінна адставаць у прадукцыйных выніках ад Белавусаўскай. На жаль, гэта толькі.... здавалася б, бо на практыцы яна не паспявае нават за хвастом белавусаўцаў.

Розніца паміж імі найбольш яскрава ўвідавочнілася пры правядзенні ўзаімасуседскага насеннеабмену.

Кожная грамадская рада даўно ўжо мае састаўлены план рэпрадукцыі збожжа і бульбы. Такі ж план, а як жа, зрабілі пад адміністрацыйным націскам і кіраўнікі ГРН-у ў Янаве. Далей аднак не хапіла ім арганізатарскага спрыту і кіраўнічай кемлівасці. Яны забыліся аб патрэбе пастаяннага кантролю над ажыццяўленнем састаўленага плана.

Старшыні прэзідыума Янаўскай ГРН (ды не толькі яму) яшчэ шмат чаго трэба павучыцца ад свайго калегі, Эдмунда Быкоўскага з Белавусаў.

Не, Эдмунд Быкоўскі нічога надзвычайнага не даканаў. Як разважлівы арганізатар, ведаў ён, што сам адзін мала чаго зробіць; пастараўся тады згуртаваць вакол сябе энергічны актыў, а як кемлівы гаспадар, шукаў найбольш простых, але высока эфектыўных сродкаў павелічэння ўраджайнасці.

Кругом, пры кожнай нагодзе ўсе гаварылі аб дабрадзействах насеннеабмену. Даверыў і шчыра ўзяўся за гэтую справу. Не адзін. Свае намаганні шмат разоў узмоцніў сіламі актыву. Перш за ўсё старанна — пры выдатнай дапамозе агранома — дабралі яны найбольш надзейныя гаспадаркі, на якіх хлебаробы мелі вырошчваць высокаякаснае насенне. Потым на вясковых сходах актывісты і сам старшыня паяснялі цярпліва сялянам, чым ёсць і на што патрэбнае хлебаробу стварэнне, якое называюць рэпрадукцыяй.

Перадавікі насенніцтва атрымалі дакладныя спіскі, у якіх падрабязна было ўказана, які селянін, у каго і калі мае і мусіць (!) даканаць абмену свайго кармавога збожжа на насенне высокай якасці. Усё абышлося тады без дакучлівай блытаніны, паводле разважліва абдуманага плана.

Адборнае насенне пасыпалася ў глебу хлебаробаў з тэрыторыі ГРН Белавусы. У час жніва ані сяляне, ані старшыня не шкадавалі сваіх намаганняў. Не гледзячы на сёлеташнія непрыхільнасці надвор'я, сялянам з наваколля Белавусаў прыбавілася ад двух да чатырох цэнтнераў збожжа і да 12 цэнтнераў бульбы на кожным гектары пасеваў. Гэта дзякуючы рэпрадукцыі — гэтаму найбольш простаму спосабу павышэння ўраджайнасці.

Віктар Рудчык

Увага, пасрэднікі!

ПАВЯЛІСЯ Ў НАС СЛАЎНЫЯ ВЁСКІ

Бушуюць усюды агенты розных гадаўляных і плантатарскіх «звёнзкаў», ільнозаводаў, цукроўняў. Стараюцца хлопцы, як могуць, бо ж ад кожнай кантрактацыйнай умовы сёе-тое ўляціць і ім у кішэню ў выглядзе прэміі ці працэнту. Няма чаго наракаць, добра зарабляюць за сваю валакітню, а хочуць хапануць яшчэ больш. Моў, чалавеку заўсёды мала...

Таму ездзяць яны перш за ўсё туды, дзе людзі даўным - даўно расмакаваліся ў дабрадзейнасці плантатарскай гаспадаркі. Там не трэба ўжо нічога агітаваць, самі напрашваюцца — толькі паспявай выкупліваць. Адсюль і павяліся на Беласточчыне вёскі слаўныя гадоўляю ільну, пасяўных траў, агуркоў ці цыбулі. — Юраўляны, Цялушкі, Пянькі і інш. Надыдзе восень і гнездзяцца ў іх усялякія закупачныя пункты.

Зноў у другія вёскі і сабака кульгавы не загляне. Праўда, зімою іншы раз завітае нейкі лектар ад ЗМВ або БГКТ ды шпарне трохгадзінную гутарку аб шляхах павышэння ўраджайнасці палёў, сыпне пры тым навуковай тэрміналогіяй і выкрыкне наканец аб Войшках, Міхалове, дзе вунь якія даходы народ атрымоўвае з вырошчвання трускалак, гадоўлі свіней. Чулі аб гэтым, чулі, а як жа... Найгорш тое, што прызвычаіліся ўжо людзі выслухоўваць пахвалы наконт сваіх далёкіх, блізкіх суседзяў.

Часамі нейкую бяднейшую славай грамадскую раду кроў чорная залівае на такую несправядлівасць лёсу. Хай сабе нат' і ўтопіцца зайздросная рада ў нястрымным гневе, злосці, але ўсё роўна нічагусенькі не зробіць, бо апарат рад нарадовых не мае ўплыву на дзейнасць агентаў прадукцыйна - гандлёвых арганізацый, устаноў. Робяць яны, што хочуць і дзе хочуць. Вядома, так, каб не перапрацавацца і чым больш заграбастаць грошай. Пашто ж брысці недзе ў занялалыя мясціны і тыднямі траціць час, скачучы над няверпымі душамі, якія вераць не вераць, што, напрыклад, з гектара ільну можна мець 14 тыс. злотых даходу?

Ці не выгадней падысці да Анатоля Адзіевіча, прэзэса арлянскай ГС і падпісаць з ім дагавор на кантрактацыю, дапусцім, трох з паловай гектараў ільну. Не бяда, што зямлі ў яго ўсяго 2,71 га. Чытайце далей, а даведаецеся, што Орля з'яўляецца ўжо глыбокай правінцыяй для расквартараванага ў бельскім атэлі агента. Шмат зручней, прачнуўшыся раніцаю, накіравацца адразу ў мясцовы банк і аформіць вось хаця б з Дзімітрам Ігнацюком кантрактацыю ільну на плошчы 2 гектараў або заглянуць у павятовую камендатуру пажарнікаў ды дагаварыцца з Зыгмунтам Балестам на гэтыя ірундовыя 2,5 га. Пачуў аб такой аказіі і Станіслаў Шарашэвіч з чыгуначнага вузла, чыркнуў дагавор на 1,5 га. А ВКР горшы ці як? Ян Радкевіч таксама прыспасобіў адзін гектар ільняной плантацыі.

Хто сказаў, што толькі на ільне можна збіць капітал? Цукровы бурак знайшоў сабе ахвотных плантатараў у асобе Івана Любавіцкага з бельскай пякарні, Аляксандра Гадзіны з мясной цэнтралі.

Хопіць ужо пералічваць доўгі спіс нечаканых энтузіястаў уздыму сельскагаспадарчай прадукцыі. Крыўды ім ніякай не хочам. Так сказаць, з голай пэнсіі цяжка выжыць дык няхай на здароўе упхнуць у партфель поўную жменю пяцісотак для палепшання дабрабыту сям'і і... сем'яў тых, хто абрабляў за іх кантрактаваныя палеткі.

Відаць па ўсяму, што ўсе цяпер кінуліся развіваць сельскую гаспадарку. Хочуць паказаць, якія вялікія даходы можна выціснуць з зямлі.

Не скажу, наш запрацаваны гаспадар не супроць карысці, ахвотна сам, асабіста, закантрактаваў бы ільну, буракоў, гародніны. Пасрэднік непатрэбны.

КАСТУСЬ ЯНКОЎСКІ

З АРХІЎНЫХ МАТЭРЫЯЛАЎ

Міхаіл Вішнеўскі аб беларускай літаратуры

Дагэтуль непрыкмечаным у нас з'яўляецца спадчына гісторыка польскай літаратуры Міхаіла Вішнеўскага, якога дзейнасць прыпадае на першую палову XIX стагоддзя. Справа тут, зразумела, у яго адносінах да беларускай мовы і літаратуры наогул. У 40-ых гадах М. Вішнеўскі чытаў лекцыі па ўсеагульнай гісторыі, усеагульнай гісторыі літаратуры і гісторыі польскай літаратуры на Ягелёнскім універсітэце. На ўвагу заслугоўваюць яго дзве працы: «Помнікі гісторыі і польскай літаратуры» і «Гісторыя польскай літаратуры».

Знаходзячыся ў гэтым годзе ў Кракаве, я непасрэдна сутыкнуўся з рукапісамі яго літаратурных доследаў. Маю ўвагу асабліва звярнуў XVI-ты раздзел матэрыялаў са знамянальным надпісам, які сведчыць, што тут захаваны нататкі пра беларускую мову і літаратуру, што тут таксама піша аўтар пра Францішка Скарыну.

Вялікае значэнне для нас маюць выказванні польскага гісторыка літаратуры аб беларускай мове. Мяркуем, што яны з'яўляюцца яшчэ адным доказам не толькі сімпатыі добрасумленнага даследчыка да загнанай у той час мовы, але таксама сведчаннем навукова абгрунтаваных поглядаў. Сёння прапаную чытачам пазнаёміцца з імі.

Аб мове: «З чатырох дыялектаў, на якіх у тагачаснай Польшчы размаўлялі людзі, беларуская мова найбольш набліжаецца да польскай; яна, аднак, не ўзнікла з мешаніны славянскай, рускай і польскай моваў, а тым менш з лацінскай, як памылкова сцвярджае Сопікаў. Яна з'яўляецца самароднай, як руская...»

Васіль Сцяпанавіч Сопікаў, аб якім успамінае даследчык, з'яўляўся аўтарам «Опыту российской бібліографіі» у пяці частках (1813—1821).

Міхаіл Вішнеўскі адзначае шырокую распаўсюджанасць беларускай мовы ў Літве і на Беларусі ад II-ой паловы XVI ст. да канца XVII ст., яе прыстасаванне для дзяржаўных і царкоўных мэтаў. Самым каштоўным здабыткам тагачаснай беларускай літаратуры лічыць польскі даследчык працы Францішка Скарыны. У матэрыялах вучонага прыгадваецца мноства прозвішчаў аўтараў і выдаўцаў палемічных матэрыялаў на беларускай мове. Тут таксама сустракаем каштоўныя звесткі пра гісторыю цырыліцкіх друкарняў.

Такім чынам знаходзім у польскай літаратуры яшчэ адзін доказ сур'ёзнай ацэнкі беларускай культурнай спадчыны мінулага. Голас Міхаіла Вішнеўскага арганічна папаўняе сцвярджэнні аб беларускай мове і літаратуры такіх выдатных прадстаўнікоў польскага народа, як Адама Міцкевіча і Уладыслава Сыракомлі — сцвярджэнні, аб якіх мы ўжо неаднаразова гаварылі.

МАЦЕЙ КАНАПАЦКІ

Піліцкі эксперымент

Часта ў нас чуюцца нараканні на бяздзейнасць вясковых святліц. І сапраўды, на Беласточчыне сустрэнем неаднойчы такую «святліцу», што проста плакаць хочацца ад самога толькі яе выгляду. Выбітыя вокны, паломаныя крэслы, на падлозе поўна смецця. У такіх выпадках святліца, якая павінна быць цэнтрам культуры жыцця вёскі, стаецца рассаднікам неахайнасці і бескультурнасці. Справа адпаведнай арганізацыі працы ў вясковых святліцах сталася проста праблемай. Калі ўзяць яшчэ пад увагу факт, што на ўтрыманне вясковых святліц няма амаль ніякіх фінансавых сродкаў, дык гэтая праблема стаецца яшчэ больш складанай. Сапраўды цяжка арганізаваць нават культурныя мерапрыемствы без грошай.

Ці ж няма ніякага выхаду з гэтага становішча?

Вельмі цікавую і, я б сказаў, даволі арыгінальную развязку гэтай справы знойдзена ў грамадзе Пілікі, Бельскага павета. У гэтай грамадзе ёсць 13 вёсак. У 6-ці вёсках існуюць святліцы. Бюджэт грамадскай рады на культурную дзейнасць у 1962 годзе прадбачваў толькі 38 тысяч злотых. За такую суму грошай не разгуляешся. У Піліках існуе грамадская святліца. На ўтрыманне светліцовага інспектарат асветы прэзідыума ПРН у Бельску прызнаў 700 злотых месячнага акладу.

— Гэта нам не вырашыць справы, — гаварылі члены асветнай камісіі ГРН.

— Зразумела, што за 700 злотых можна арганізаваць светліцовую працу, але толькі ў адной святліцы. А ў нас жа іх шэсць.

Камісія на чале са старшынёй Генрыкам Гаўзе, пастанавіла штат светліцовага раздзяліць на 5 рычалтаў, у суме ад 300 да 400 злотых і такім чынам прызначыць платнага працаўніка да кожнай адной святліцы.

Эксперымент удаўся. Зараз на тэрыторыі ГРН Пілікі няма ніводнай бяздзейнай святліцы. Пры кожнай з іх, апрача светліцовага, які адказвае за арганізацыю ўсяе працы, выбрана грамадскія светліцовыя камітэты. Светліцовы супольна з камітэтам апрацоўвае план квартальнай дзейнасці і з яго выканаўства дае штомесячную справаздачу старшыні культурнай камісіі ГРН. Адзін раз на квартал адбываецца пасяджэнне камісіі культуры, дзе ў прысутнасці светліцовых ацэньваецца дзейнасць паасобных святліц.

Адпаведная арганізацыя дала выдатныя вынікі ў працы. Яшчэ нядаўна ў Піліцкай святліцы апрача папулярных музыкаў нічога не адбывалася. Зараз існуе тут вядомы на ўсю аколіцу самадзейны калектыў мастацкай самадзейнасці, які налічвае звыш 20 асоб пазашкольнай моладзі. Інструментальна-харавы калектыў з Пілік дае канцэрты не толькі ў сваёй аколіцы. Ён пабываў ужо ў Сямяціцкім, Гайнаўскім, Высока - Мазавецкім паветах, а нават у другіх ваяводствах, папулярызуючы там сваю родную песню і музыку.

У Піліцкай святліцы сустрэнеш не толькі моладзь. Пастаяннымі яе «бывальцамі» нават самыя старэйшыя жыхары вёскі. Яны пераглядаюць часопісы, іграюць у розныя папулярныя ігры, слухаюць радыё, дыскутуюць на тэму міжнародных падзей. Святліца сталася неабходнай у іх штодзённым жыцці. У святліцы вясковая моладзь арганізавала курс язды на матацыклах.

(Працяг на стар. 7)

ФАБРЫКА ЯЕК

Сартавальніца — Юзэфа Межвінская ўпакоўвае яйкі.

Яйчарскае прадпрыемства ў Бельску існуе ад 1949 года. За гэты час прайшло сюдою сотні мільёнаў яек.

Напрыклад, у мінулым годзе прадпрыемства закупіла ад сялян Бельскага і Гайнаўскага паветаў 44 мільёны яек.

А ў мінулым годзе сяляне Бельскага і Гайнаўскага паветаў атрымалі за яйкі 60 мільёнаў 527 тысяч злотых.

Бельскае прадпрыемства праяўляе шмат клопатаў у развіцці гадоўлі курэй. Зараз на тэрыторыі гэтых двух паветаў існуе 11 курыных фермаў. Такія фермеры як Уладзімір Бучынскі з Гайнаўкі, Уладзімір Іванюк з Вітава ці Аляксандр Артысевіч з Бельска, штогод атрымоўваюць за яйкі дзесяткі тысяч злотых даходу.

Сёлета прадпрыемства раздзяліла паміж паасобныя вёскі паветаў звыш 80 тысяч куранят, у гэтым ліку 9.300 куранят пародзістых, такіх як кармазыны ці сусексы.

Несумненна, што гэтае мерапрыемства яшчэ больш павялічыць гадоўлю курэй на Бельшчыне і Гайнаўшчыне, а гэтым самым павялічыць зыскоўнасць сялянскіх гаспадарак.

(вб)

Яйкі на экспарт праходзяць «рэнтген». Прасвятляе іх Лена Бабулевіч. Фота — Т. Чачкоўскі

СПАТКАННЕ З ЕЖЫ ПУТРАМЕНТАМ

(Працяг са стар. 1)

— Яшчэ пачакайце, — звяртаецца да мяне і хаваецца за другімі дзвярыма.

— Рухлівы, як жывое срэбра, — думаю сабе і чакаю наступнага паяўлення. На гэты раз прыходзіць даволі хутка, нечакана бярэ мяне моцна пад руку і без слова вядзе ў калідор.

— Ці не хоча паказаць мне выходныя дзверы? — занепакоіўся я, ідучы паслухмяна па калідоры. Не! Путрамент вядзе мяне праз даволі доўгую канферэнцыйную залу ў адлеглы малы пакойчык. Па дарозе затрымліваецца, звяртаецца да розных асоб. Тлумачыць нейкаму пісьменніку, што не можа пайсці сёння на прыём у французскае пасольства. Пускае на момант маю руку, ходзіць уперад і ўзад, развітваецца з сустрэтым пісьменнікам — ідзем далей.

— Жывое срэбра, — зноў прыходзіць мне ў галаву. Пасоўваюся пакорна наперад, адчуваючы вышэй локця энергічны поціск рукі Путрамента.

Урэшце спыняемся ў малым пакойчыку.

— Сядайце, у якой справе? — кідае Путрамент.

— Хачу вам паставіць некалькі пытанняў звязаных з «Паловай стагоддзя».

— Прашу.

— Чым тлумачыцца так значны ўдзел беларускага элемента ў Вашай апошняй кнізе?

Адказ прыходзіць адразу без моманту затрымкі.

— З Беларуссю мяне звязвае многае: У Навагрудку нарадзілася мая маці, я нарадзіўся ў Мінску, гімназію скончыў у Лідзе. На працягу цэлых год жыў у вёсцы з беларусамі, меў сярод іх сяброў, якіх не забыў да сёння. Як бачыце, мае сувязі з Беларуссю не маюць выпадковага характару, затым нічога дзіўнага, што беларускі элемент так часта ўрываецца на старонкі «Паловы стагоддзя».

Сказаўшы гэта, Путрамент занепакоіўся, хочучы відавочна скончыць размову. Баючыся, што пісьменнік не выслухае мяне да канца, хуценька стаўлю другое пытанне.

— Калі Вы пазнаёміліся з беларускай літаратурай і хто з беларускіх пісьменнікаў зрабіў на Вас найлепшае ўражанне?

— Першымі беларускімі пісьменнікамі, з якімі давялося мне сустрэцца ў дваццатыя гады, былі Машара і Васілёк. Падабалася мне шчырасць іх паэзіі, аднак іх паэтыка аставалася ў крузе ўстарэлых норм, параўнанняў і метафар. Кіруючыся сімпатыяй да беларускага культурнага руху рэдакцыя «Па просту» замяшчала іх творы ў арыгінале. Такім чынам беларуская паэзія даходзіла да польскага чытача. Апрача гэтага я пераклаў і надрукаваў некалькі вершаў беларускага савецкага паэта А. Александровіча.

— Ці ён жыве? — звяртаецца да мяне Путрамент.

Коратка выясняю скамплікаваныя падзеі жыцця Александровіча і пытаюся ў сваю чаргу пра кантакты майго размоўцы з М. Танкам.

— Танка пазнаў я ў трыццатыя гады пасля яго выхаду з турмы. Часта слухаў яго вершы. Быў ён на галаву вышэй ад сваіх сучаснікаў паэтаў. Танк унёс у беларускую літаратуру прынцып і дух новай паэтыкі, надаў беларускай мове новае гучанне, зашчапіў паэзіі неспатыканую дагэтуль метафару. Аб паэзіі Танка пісаў я артыкулы ў «Сігналах» і «Пёне». Да сёння люблю Танка, лічу яго сваім сябрам. Танкаўскія вершы не забываюцца, паслухайце:

— Ну, што ж, кажы,
што ў вас чуваць?
Пачаў стары пра
сенажаць,
Напомніў жыта і авёс...
А вочы... мокрыя ад слёз.
А потым ён загаварыў:
— Нічога, год я перажыў
Ды не адзін, сядзіць нас
шмат, —
Прывыклі трохі і да крат...

На хвіліну Путрамент затрымаўся, прыпомніў, і зноў паплыў па хвалях танкаўскага верша аб спатканні бацькі і сына ў панскай турме.

Слухаю і пачынаю разумець, што значыць любіць паэзію. Так, Путрамент яе несумненна любіць, інакш не змог бы пранесці праз трыццаць бурлівых гадоў строф танкаўскага верша. Запісваю апошнія словы і ўзнімаю галаву. Путрамент ужо стаіць. Бачу, што не ўдаецца мне прадоўжыць размову. Ужо стоячы, пытаю, што піша.

— Повесць «Пушча».

— Як пішаце?

— Залежна ад настрою. Часамі вельмі многа, іншым разам нічога.

Ужо выходзячы, тлумачыць, магчыма што вернецца яшчэ ў сваёй творчасці да беларускай праблематыкі. У сваю чаргу пытае мяне аб беларусах у Польшчы. Лічба 200 тысяч беларускага насельніцтва выклікае на яго твары здзіўленне. Яшчэ больш дзівіцца, калі гавару аб пяцітысячным тыражы «Нівы».

— Многа гэта, вельмі многа, — сцвярджае і цікавіцца літаратурным рухам.

Гавару аб літаратурным аб'яднанні і выдавецтвах. Здзіўленне Путрамента даходзіць да крайнасці.

— Чаму ж не кантактуецеся з намі, чаму не ўступаеце ў члены Саюза Польскіх Пісьменнікаў? Кожны, хто мае дзве самастойныя літаратурныя кніжкі, можа быць прыняты ў рады СПП.

— Будзем старацца, — адказваю, а сам са смуткам думаю, што пакуль што няма сярод нас аўтараў з дзвюма пазіцыямі.

Развітваемся, іду па свой плашч. Вяртаюся і бачу, як Путрамент шпацыруе пад руку з нейкім пісьменнікам.

— Пазнаёмцеся, — гаворыць Путрамент свайму сябру, — калега Баршчэўскі, з беларусаў, якіх нельга не любіць, калі пазнаеш іх.

Ад гэтых цёплых слоў, сказаных у адрас беларусаў, робіцца мне яшчэ больш прыемна. Адыходзячы некалькі крокаў, аглядаюся і бачу, як Путрамент ужо ў другім канцы калідора нешта жыва тлумачыць свайму сябру.

«Жывое срэбра» — прыходзіць мне зноў у галаву.

А. БАРШЧЭЎСКІ
(Алесь Барскі)

Сельская гаспадарка без таямніц

Усё на кампосты

(ч. 2)

Выпрацоўваюцца канкрэтныя правілы дзейнасці. Ёсць дастаткова выпрабаваныя метады і сродкі. Калі яны апраўдваюць сябе, іх узбагачаюць і распаўсюджваюць. Так і з кампостамі.

На даследчай станцыі Бебжа каля Граева былі прыгатаваны розныя кампосты. Але ўсе былі зроблены на аснове цудоўнай сыравіны, якой з'яўляецца торф. А вынікі? Вельмі заахвочваючыя. Хто займаецца вырошчваннем бульбы (а яна займае звыш 160 тыс. га ў ваяводстве), той не павінен забываць аб такім добрым арганічным угнаенні.

На станцыі Бебжа было два даследныя палі. Звычайны пясок, ад якога не было чаго шмат спадзявацца. Адно поле было ўгноена кампостам, а другое — не. Вынік? З першага поля было сабрана ў два разы больш бульбы, чым з другога. Гэты вынік, як і шэраг іншых, паказвае, што дае ўгнойванне кампостам. Гэта ж угнаенне амаль нічога не каштуе, яго можна дастаць амаль дарма. Значыць, чаго задумвацца?

Кампост можа быць: тарфяна - гнаявы, тарфяна - гнаянкавы, тарфяна - лубінавы, тарфяна - зборны і шмат іншых. Які з іх лепшы? Раіў бы тарфяна - гнаявыя (аб іх мы пісалі тыдзень таму), а таксама тарфяна - лубінавыя.

Да ўзгоркавага торфу дадаем вапну ў колькасці 1,5—3% сабранай масы. Кампосты на нізінных тарфах вапнаваць не трэба. Затым сеем лубін — 2—3 цэнтнеры на 1 га. Раскідаем торф і калійныя ўгнаенні. Пасля севу пускаем каток.

У час цвіцення зразаем зялёную масу дыскавай бараной і згортваем у валы (разам з торфам). З плошчы 1 га можна сабраць да 30 тон зялёнай масы. Праз два месяцы кампост гатовы.

Пад бульбу даем 20—30 тон на 1 га, а пад гародніну — 40—50 тон.

Калі глебы ў вас кіслыя, раю прымяняць шчолачныя (засадовыя) кампосты. Вось «рэцэпт»: да кампоставай масы на 40 тон дадаецца 2 цэнтнеры калійнай солі і 2—2,5 цэнтнеры карбанату вапны (węglan wapnia).

У СССР шырока распаўсюджаны тарфяна - арганічна - мінеральныя кампосты. Асабліва прымяняюцца яны на пясчаных глебах. Напр., на 20 тон кампосту даем 2 цэнтнеры суперфасфату і 2 ц. калійнай солі.

Ну, і не варта забывацца аб тарфяна - зборных кампостах. Такім чынам з карысцю выкарыстоўваем смецце, пустазелле, розныя адпадкі, драўнінны вугаль, дэфекацыйную вапну і г.д.

Прызмы складаюцца даволі свабодна, не ўтрамбоўваюцца. Такі кампост гатовы да ўжытку толькі праз 2 гады.

Не бойцеся навіны. Зрэшты, што ж гэта за навіна, калі ўспамін аб выкарыстоўванні торфу сустракаем у хроніках і гандлёвых запісках ужо ў XVI стагоддзі.

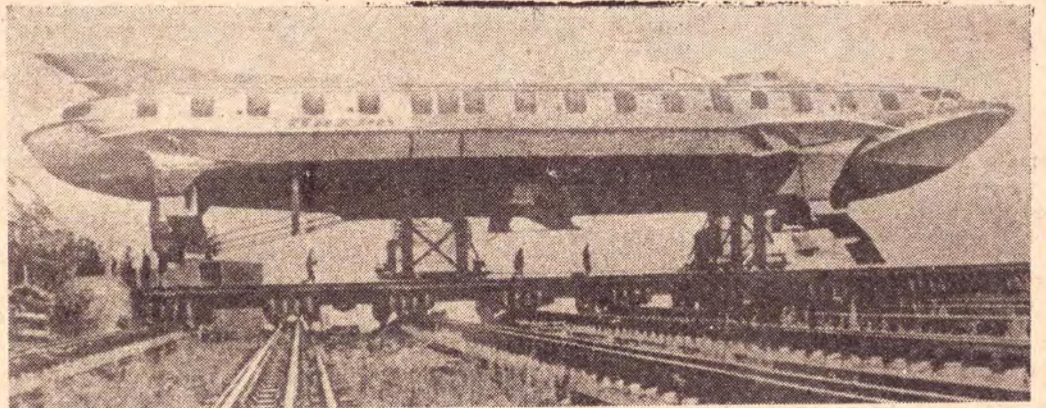
Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

Най... най...

Конкурс на найдаўжэйшыя валасы, які праводзіўся ў сталіцы Францыі, выйграла 32-гадовая парыжанка. Даўжыня яе валос дакладна адпавядае яе росту і складае 163 см. Чэмпіёнка не помніць, каб калі - небудзь абрэзвалі ёй валасы.

Адной з галоўных узнагарод быў камплект сродкаў... на рост валасоў.

Марскі вадалёт

Першы ў свеце савецкі марскі вадалёт распачаў нармальную працу на Чорным Моры. Бярэ ён 300 пасажыраў і асягае хуткасць 80 км. у гадзіну. На здымку: момант транспартавання вадалёта.

РАК ПАД АБСТРЭЛАМ

ТАЙНА АМАЗОНКІ

Доктар Фергусон прытрымліваўся думкі, што ў некранутых лясах Амазонкі ёсць многа не адкрытых яшчэ лячнічых раслін. Вось ён разам з жонкай — медсястрой і выязджае ў непраходныя пушчы. У час адной такой экспедыцыі спатыкае старога індзейца, які паказаў доктару арыгінальную людскую галаву, але... велічынёй кулака. Што за экспанат? Мясцовыя жыхары называлі яго «чанца».

«Усё было макабрычнае, але ва мне нарадзілася захапленне для ўмеласці людзей, якія могуць так паменшыць кожную дэталь твару, каб нішто не змянілася ані крыху» — успамінае доктар. Ён, зразумела, купляе галаву. Давядваецца пры гэтым, што належала яна нямецкаму інжынеру, які не дагадзіў мясцовым жыхарам з племені Яварэсаў. Дзе менавіта быў інжынер, дзе сяленне тых лоўцаў галоў? Доктар вырашыў знайсці іх, каб давядацца тайны змяншання галоў.

Доктар меў адно вялікае жаданне: знайсці лякарства для барацьбы з ракам, страшнай хваробай сучаснасці. І ён едзе на пошукі. Цяжкія пошукі. Індзейцы ў гэтых месцах кожнага новага чалавека лічаць сваім ворагам і распраўляюцца з ім сваімі метадамі, між іншым, так як з інжынерам. Сябры доктара, якія разам з ім рушылі на пошукі, гінуць бясследна. Доктар сам вяртаецца з пушчы ні з чым.

Ідуць гады. На свеце прабушавала вайна. Мінула звыш 20-ці год ад часу, калі доктар спрабаваў знайсці лоўцаў галоў. Ці апускае ён рукі?

Дапамога прыходзіць неспадзявана. У Эквадары выбухае эпідэмія тыфу, яна даходзіць і да джунглі, дзе жылі Яварэсы. Тады доктар Фіргусон спатыкае ўрэшце лоўцаў галоў. Спатыкае старога індзейца, дачка якога цяжка хварэе. Доктар вылечвае дзяўчыну. Яе бацька аказаўся вядомым і паважаным правадыром і знахарам племені Яварэсаў. Такім вось чынам доктар здабывае сабе прыхільнасць і сяброўства старога індзейца.

Знахар Тангамашы згадзіўся памагчы доктару ў пошуках новых лячнічых раслін супроць хвароб белых людзей. З часам доктар атрымаў ад чырвонаскурага лекара крыху лякарства, якім змяншаліся людскія галовы. З чаго яно складаецца, як вырабляецца — аб гэтым доктару не сказалі. Гэта лічылася свяшчэннай тайнай.

З атрыманым лякарствам доктар правёў вопыты на звярах, хворых на рака. Яго прадпасылкі спраўдзіліся. Пад уплывам лякарства хворыя чужародныя клеткі ў арганізме звяроў не толькі пераставалі разрастацца, але курчыліся, змяншаліся.

Лякарства аднак выйшла. І для далейшых вопытаў трэба было новых яго запасаў. Вялікіх запасаў. Трэба было ведаць як і з якіх раслін яно вырабляецца.

Калі доктар сказаў бацьку выратаванай дачкі, што ён сам хоча ведаць, як робіцца лякарства і сам хоча памяншаць розныя часткі цела, напаткаў няпрыязнь. Тут нават сяброўства не магло ўжо памагчы. Бо адкрыць тайну чужому — такую згоду можа даць толькі савет племені. Пасля двух тыдняў зацятых спрэчак савет вырашыў, што тайна будзе адкрыта, але толькі тады, калі доктар Фергусон пройдзе некалькі выпрабаванняў, якія дадуць яму права стаць «індзейскім знахарам». Доктар прайшоў шэраг выпрабаванняў, сам зрабіў урэшце «чанцу» з галавы малпы. Такім чынам мог прыступіць да сваёй уласцівай працы над пошукамі лякарства супроць рака.

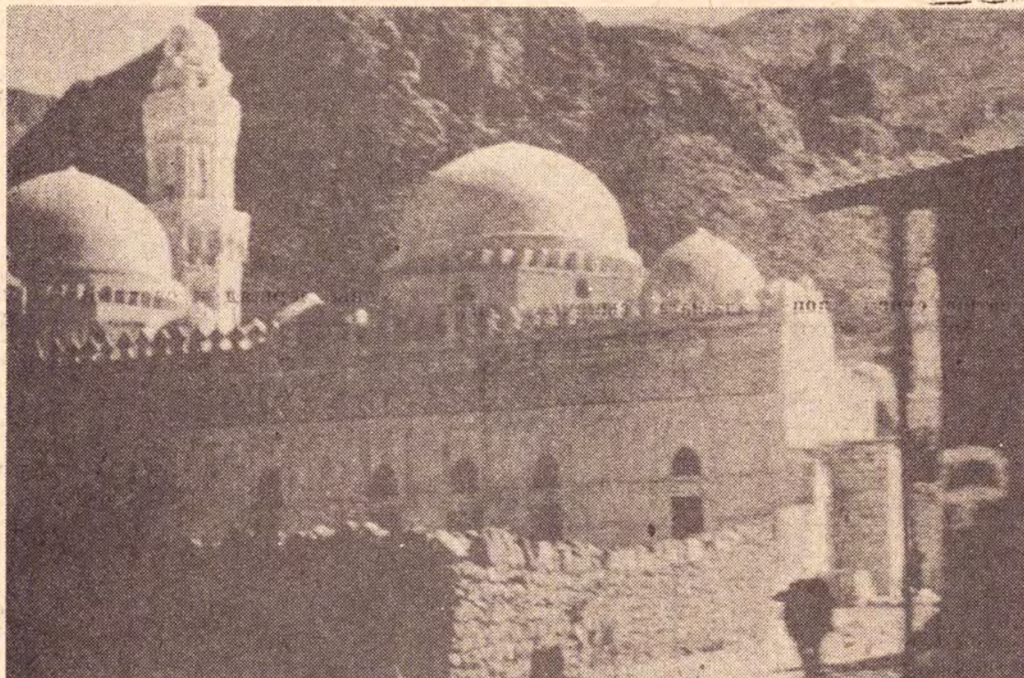
У пушчы сярод Яварэсаў закладае сваю лабараторыю. Жонка і дарослыя цяпер дзеці памагаюць яму. Таксама Тангамашы і іншыя з племені прыносяць доктару расліны.

Доктар усё больш пераконваецца, што лякарства без шкод ліквідуе ракавыя нарасці ў арганізме. Але вопыты правoдзіў толькі на шчурах. А арганізм чалавека розніцца ад шчурынага. Ці чалавеку таксама паможа? Вось пытанне, якое безупынна турбуе доктара. Але адказу яшчэ няма.

У пошуках лякарства ад рака здабыта ўжо, выпадкова, каштоўныя сродкі супраць іншых хвароб. Сярод раслін, якія прынасілі Яварэсы знойдзена расліны ад высокага ціску крыві, артрэтызму, астмы. Былі нават расліны — моцныя антыбіётыкі.

Апр. **вл.**

ДЗІВОСНАЯ КРАІНА

Йемен — краіна, плошча якой раўняецца адной трэцяй плошчы Францыі. Чатыры з паловінай мільёны жыхароў. Яшчэ нядаўна ніводнага кінатэатра. Яшчэ нядаўна толькі пяць лекараў. А цывілізацыя развівалася ўжо там перад трыма тысячамі год таму назад. Апошнім часам краіна спала да найбольш адсталых. Адна з найдзіўнейшых краін свету. Ад 1917 г., калі Йемен атрымаў незалежнасць, краіна поўнасцю ізалявалася ад знешняга свету. Яшчэ ў 1950 г. не было ў сталіцы Иемену ані воднага чужога дыпламатычнага прадстаўніцтва, а сам Йемен утрымліваў толькі аднаго пасла — у Каіры! Яшчэ год таму чужаземец мог прыехаць да гэтай краіны толькі тады, калі меў асабістае запрашэнне караля (імама).

Французская лекарка (адзіная жанчына — Еўрапейка, якая атрымала дазвол працаваць нейкі час у Йемене) так пісала ў выдадзенай некалькі год таму кніжцы:

« Ці гэта каваль размясціўся пры адных з варот горада? Не, гэта не кузня, толькі паліцыйны пастарунак, куды прыводзіцца людзей, якім хочуць налажыць кайданы. Хопіць, каб начальнік нездаволены быў са свайго працаўніка, а ўжо можа загадаць скаваць яго без суда...»

І вось у Йемене падняўся рэвалюцыя. Новы ўрад аб'явіў праграму праўтварэння краіны ў сучасную дзяржаву. Дзікая, скалістая і распаленая краіна над Чырвоным Морам упершыню атрымала шанцы нармальнага развіцця.

Трыбуна чытачоў

З ПІСЕМ ЗЕМЛЯКОЎ

БАЦЬКАЎ ГНЕЎ

Каб ты ведаў, што больей не атрымаеш ад мяне ніякіх грошай, раз з цябе гэтакі гультай. Усё буду перасылаць гаспадыні, у кватэры якой ты жывеш. А паспрабуй ашукваць, дык беднай будзе твая скура...

Як бы прадчувалі мы дрэнняе, не паехалі на вывядоўку да вашага тэхнікума. То ж сораму нааеліся б пры ўсіх людзях! Вяртаецца з Беластоку маці Манькі, што разам з табою вучыцца, ды кажа мне:

— Вы, Антон! Ваш Ванька шэсць двоек мае за першую чвэрць... Урокі пакідае, па кіно цягаецца.

Аж затрэсла мяне, калі я пачуў такія словы. Не мог глядзець ёй у вочы. Пэўна, усміхалася задаволена, што яе дачка выдатніца? Маюць жа людзі шчасце да добрых дзяцей — не тое, што ў нас сынок расце, які ўсяго і думае аб тым, каб паменш бы напрацавацца. Цяжка яму за кніжкай руку падняць...

Гаруеш чалавеча на гаспадарцы, спіны не адгінаючы ад світання да змроку. Дз'яцці свайму стараешся што сіл. Бульбу дзерлі на барознах, увечары спаць лягаш, не заснеш, раматус косці ломіць, у каленях ныe. Чатыры мяшкі роўна з плячом прывезлі табе на зіму. На дзень малатарню падкінулі нам ад сельгаспадарчага гуртка. Збожжа абмалацілі, спяшаліся бы ашалелыя, бо другія чакалі на машыну. Маці снапоў навалачылася, зусім аслабела, думаў па дохтара запрагаць каня... Мукі, круп удоваль павялося. Крыху прадамо сёе-тое, грошай раздабудзем. Свінні здаўна штосьці не вядуцца, парсюк хваравекі быў, ледзь з бядою падкармілі яго да 150 кілаграмаў. На мяса разжыліся, пад Вялікдзень яшчэ адно свінча заколем.

А іншых турбот колькі на галаву валіцца. Дах працякае, рамантаваць трэ' хутка. Дажджы пачаліся, столь вадою залівае. Чарапіцы не менш паўсотні спатрэбіцца. Вокны новыя ад вясны ў сталяра валяюцца, нямаш за што выкупіць. Маразы не за цёплымі марамі. Рамы пагнілі, вецер у шыбінах свішча, холад у хаце хоць сабак ганяй.

Ці ж мала выдаткаў!? Сам лішняга кавалка мяса не з'ем, залатоўкі абы не распушчу на гэтых трох гектарах седзячы. На твае патрэбы заглядаемся, хто ж нам большай надзеяй мае быць на старасць?! Матка толькі і знае ляментаваць: — Ваньку сала пашлі; Ваньку касцюм пашыем; Ванька пісаў, грошай выслаць...

А я гавару: — Змарнуем хлопца такою клапатлівасцю, паночка дачакаемся. Хто палыну не каштаваў, таму і мёд нясмачны.

Не цэніш нашай працы, нат' дзякуй не буркнеш. Маўляў, так павінна быць, каб бацькі за пацехамі сваімі ў хвост бегалі.

Бывала, у жніво пад дванасткамі сядзеў, чатырнаццацігадовы бамбіза! Кампот хляптаў, а спёка над палеткамі ажно трымцела. Часам пярэвясла звязаў адно — два. Маладзенькі, Ванька, — перамучыцца дровы носячы да печкі. Самі насілі. Урокі прыдзецца адрабіць, разам мазгі сушым, бо ж сынку галоўка разбаліцца. Экскурсію ў Варшаву школа арганізуе ў канцы навучальнага года, хуценька сотню сунем хлопчыку ў жменю. Няхай едзе, свету пабачыць. Старым засталося чакаць адно смерці... Уступныя экзамены ў Беласток здаваў, да «прафесара» падышлі. Шынкі, яек не пашкадавалі, каб Ваню за моцна не націскаў ды прыняць у школу пастараўся. Ён разумнік наш — у горадзе вывучыцца, на людзей выйдзе. Жыццё лягчэйшае настане — не землю варочаць рук не пакладаючы.

Дык маеш табе бабуля хвартушок! Не паспеў за парог вылезці, а пяцёрак дагары нагамі нацапаў, стаўбун разбэшчаны! Не малы, вусы галіць збіраешся, перад люстрам косішся бы той Мікітка - музыкант; чуў, за дзеўкамі вушыма стрыжэш, нябось. Час розуму набрацца, хоць раз самому чаго - небудзь дабіцца. Шкарпэтак цыраваць ад мяне не спадзявайся... На Каляды з двойкамі можаш не прыязджаць да хаты, калі табе вуліца і кіно мілейшае за навуку.

Вось, як аб табе думаю. Ведай і апамятайся! Пара!

* ✲ *

Ліст Антона да сына Вані падаю з неабходнымі стылістычнымі папраўкамі. Прачытаўшы яго, чамусьці палезла мне ў галаву дурная здагадка, што, пэўна, Антон праз пару дзён паслаў Вані другі ліст і ў сярэдзіну канверта паклаў чырвоныя соткі. Злосць на адзінага сыночка адгрымела быццам летні лівень. Усміхнецца Ваня, распячатаўшы нечаканае пісьмо... Зрэшты, невядома, — мо' на пошце намацалі цвёрдыя банкноты і... канцы ў воду.

АДОЛЬ КАСТРЫЦА

Агранамоўкі будуюцца

Адным з галоўных заданняў прэзідыумаў грамадскіх рад нарадовых з'яўляецца развіццё сельскагаспадарчай вытворчасці. Вось таму зараз аграном у грамадзе з'яўляецца галоўным дарадчыкам мясцовых улад.

Зараз асабліва многа ўдзяляюць увагі нашыя ўлады пабудове агранамовак. За мінулыя два гады ў Беластоцкім ваяводстве пабудавана 31 агранамоўку. Многа агранамовак яшчэ ў працэсе будовы. У гэтых будынках, апрача кабінетаў, знаходзяцца таксама вельмі выгадныя памяшканні для аграномаў.

На здымку: агранамоўка ў Пасынках (Бельскі павет), якая ў хуткім часе будзе адданая ў карыстанне.

М. Х.

(Працяг са стар. 3)

тое, што яна пасяліла яго на сваёй палавіне, адвяла яму пакоі, дзе жыў яе муж... Як хочаце, а гэта вельмі і вельмі падазрона! І я думаю, што Лора Бертгольд мае ўсе падставы быць незадаволенай паводзінамі свайго нарачонага.

Твар маёра пачырванеў, і Лемке зразумеў, што ён трапіў у чулае месца ў сэрцы барона Штэнгеля — зачапіў яго мужчынскую гордасць. Скарыстаўшы з моманту, Лемке расказаў пра ўсё, што ў яго самога накіпела супроць Гольдрынга.

І маёр Штэнгель, які яшчэ так нядаўна бараніў Генрыха, уважліва прыслухоўваўся да слоў Лемке і, урэшце, згадзіўся з ім: так, паводзіны барона Генрыха фон Гольдрынга сапраўды падазроныя!

— Што ж вы думаеце рабіць? — спытаў Штэнгель, калі Лемке скончыў.

— На жаль, я бяссільны, бо выразных доказаў нейкай яго віны ў мяне няма. Ды і не вядома, як да гэтага паставіцца Бертгольд. На маю думку, у нас з вамі адзіны выхад — напісаць супольны ліст групенфюрэру, які, дарэчы, не загадаў назіраць за сваім будучым зяцем. Хай ён вырашае сам.

(Працяг за тыдзень)

277

У Альхоўцы вучацца

28 кастрычніка б.г. у Альхоўцы (Гайнаўскі павет) была адкрыта вечаровая школа для дарослых. Усе, хто не паспеў закончыць сямі класаў, атрымалі магчымасці здабыць пачатковую адукацыю. Запісалася ў школу 14 асоб. Гэта, пераважна, моладзь. Але ёсць і старэйшыя. Кіраўніком з'яўляецца загадчык мясцовай школы Эдуард Ліпінскі.

Юрка Скепка
Альхоўка

Традыцыйныя курсы

Як ужо ўвайшло ў традыцыю, кожны год гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку вядзе курсы ігры на розных інструментах. У гэтым годзе на курс ігры на акардэоне запісалася 80 асоб, пераважна моладзь, і таму наш аддзел вымушаны быў стварыць дзве групы: першую вядзе Веслаў Дзюбінскі, другую — Пятро Нявінскі. Групу гітарыстаў, у ліку 35 асоб вядзе Мікола Абуховіч. Вельмі прыемна, што наша моладзь вывучае музыку.

К. Хлябіч

ПІЛІЦКІ ЭКСПЕРЫМЕНТ

(Працяг са стар. 5)

Вучыцца звыш 20 асоб. Зараз у Піліках ёсць 11 матацыклаў, але па курсе будзе іх больш. На зімовы перыяд у святліцы запланавана курс сельскагаспадарчай адукацыі, на які запісалася большасць земляробаў вёскі. Зімою, амаль кожны вечар будзе перапоўнены ў святліцы культурнай дзейнасцю. І яшчэ адзін факт, які мо' найбольш сведчыць аб карыснасці культурнай дзейнасці. Ад таго часу, калі ў Піліках святліца сталася сапраўды культурным цэнтрам жыцця вёскі, у мясцовай краме назіраецца рэзкі спадак продажу віна. А гэта мабыць найлепшы залог таго, што вясковыя людзі пачынаюць жыць усё больш культурна. Так сама выглядае справа і ў другіх вёсках, дзе існуюць святліцы. Напрыклад, у Райках толькі ў адным месяцы верасні пабывала ў святліцы 399 асоб.

А ў святліцы ў Дабрамілю ёсць нават тэлевізар.

Адпаведная праца ў святліцах пабуджае сялян да ініцыятыўнасці нават у другіх вёсках. Напрыклад, жыхары Шасталаў пастанавілі грамадскім чынам пабудаваць святліцу. Яна хоць і не тыповая, але мураваная, прасторная. Засталося толькі ўлажыць падлогі і святліца будзе гатова.

Нядаўна ў Піліках была камісія з аддзела культуры прэзідыума ВРН. Яна адобрыла Піліцкі эксперымент і паставіла яго ў прыклад другім ГРН.

В. БОНДАР

ТОЛЬКІ ДЛЯ ЗАКАХАНЫХ

Дарагое СЭРЦАЙКА!

Ужо паўгода, як я пазнаёміўся з Насткай. Я працую на будове ў Беластоку, даязджаю рабочым самаходам. І вось разам са мною ездзіў да працы Насткі брат — Коля. Коля і нас пазнаёміў. Спачатку Настка мне не вельмі падабалася, бо яна не з'яўляецца прыгожай, але вельмі сімпатычнай. Спачатку мы толькі сябравалі, але ўжо тры апошнія месяцы сяброўства наша перайшло ў каханне. І зразумела, калі я яе кахаю, дык і абыму, і пацалую. І вось, Сэрцайка, вынікла тут непрыемная справа. У Насткі смярдзіць з рота. А гэта ж вельмі непрыемна. Хочацца прытуліць бліжэй да сябе, пацалаваць каханую дзяўчыну, а тут такая непрыемнасць. Парай, Сэрцайка, як я маю паводзіць сябе ў такім выпадку і што з гэтым зрабіць?

Віця
з Сямяціцкага павета

Дарагі **Віця!**

Сапраўды гэта непрыемна, калі хочацца пацалаваць каханую, а тут такое глупства адпіхае чалавека ад каханай. Смярдзець з рота можа па рознай прычыне. Мо' Настка не чысціць зубоў, а мо' мае папсутыя, або гэта ад жалудка, а тады ніякая чысціня горла не паможа.

Раім табе, Віця, далікатна сказаць аб гэтым Настцы, мо' яна гэтага не ведае, бо і самой гэта цяжка пачуць. Калі Настка не чысціць зубоў, дык няхай абавязкова пачне чысціць, хай таксама спраўдзіць у дэнтысты, ці яны здаровыя, а калі і гэта не паможа, дык неадкладна трэба ёй звярнуцца да лекара ларынголага і ўнутранага, дык напэўна хутка вылечыцца з непрыемнай хваробы.

СЭРЦАЙКА

КІНО

ПРАГРАМА
на 19.XI—25.XI.1962 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Tomcio Paluch" (meksykański), 27—29.XI. „Ten który wrócił" (radz.), 30. XI.—2. XII.

Кляшчэлі
„Tomcio Paluch" (meksykański), 27—29. XI. „Koniec drogi" (bułgarski), 30. XI — 2 XII.

Навасады
„Gorsza miłość" (węgierski), 1—2 XII.

Нараў
„Zmartwychwstanie" Is (radz.), 28. XI.—2. XII.

Нараўка
„Herszt" (franc.), 27. XI.—2. XII

Чаромуха
„Bestia" (węgierski), 30. XI.—2. XII. „Noc szpiegów" (franc.), 27—29. XI.

Чыжы
„Zmartwychwstanie" IIs (radz.), 27. XI—2. XII.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Taka miłość" (czeski), 28. XI.—2. XII.

Бранск
„Teresa prowadzi śledztwo" (czeski), 27—29. „Aby kwitło życie" (polski), 30. XI.—2. XII.

Гродзіск
„Kłopoty z miłością" (NRD), 1—2. XII.

Орля
„Rzeczywistość" (polski), 27. XI.—2. XII.

Райск
„Miasto bez wody" (radz.), 28. XI.—2. XII.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Marcin w obłokach" (jugosł.), 27—29 „Bestia" (węgierski), 30. XI.—2. XII.

Міхалова
„Koncert gwiazd" (radz.), 27—29. „Rzeczywistość" (polski), 30. XI.—2. XII.

Супрасль
„Ruda Julka" (franc.), 27—29. „Poławiacze gąbek" (radz.), 30 XI.—2. XII.

Чорна Беластоцкая
„Bitwa o Kozi Dwór" (polski), 27—29. XI. „Marynarz z Komety" (radz.), 30. XI.—2. XII.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Trzecia licealna" (włoski), 27—29. XI. „Za wami pójdą inni" (polski), 30. XI.—2. XII.

Мілейчыцы
„Wszędzie żyją ludzie" (czeski), 27—29. XI. „Tragiczny zamach" (jugosłowiański), 30. XI.—2. XII.

Нурэц
„W krainie białej czapli" (węgierski), 27—29. XI. „Awantura o Basię" (polski), 30. XI.—2. XII.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Uskrzydleni" (NRD), 27—29. XI. „Żebro Adama" (USA), 30. XI.—2. XII.

Сухаволя
„Lekkoduch" (włoski), 27—29. XI. „Ukryte skarby" (czeski), 30. XI.—2. XII.

Шудзялава
„100 kilometrów" (włoski), 27. XI.—2. XII.

Янаў
„Letni sen" (szwedzki), 27—29. XI. „Herszt" (franc.), 30. XI.—2. XII.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Bitwa pod piramidami" (radz.), 1—2. XII.

Новы Двор
„Historia żółtej ciżemki" (polski), 1—2. XII.

Ружаны Сток
„Wiatr ucichł przed świtem" (jugosł.), 1—2. XII.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 łz, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-5-100024
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $. w Europie 5 $ — w USA.
Nakład 5000. Btk F-1

ПРА СЯМЕЙНАЕ ЖЫЦЦЁ

«На пяты дзень мірнае суіснаванне закончылася і паміж намі пачалася халодная вайна».

(З заявы аб разводзе).

*

ЯКІЯ ЛЕПШЫЯ ЖАНЧЫНЫ

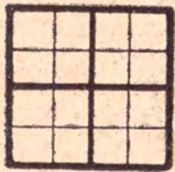
Нехта спытаў вялікага акцёра:

— Якія лепшыя жанчыны: зайздросныя, ці іншыя?

— Якія іншыя?

ГУЛЬНЯТЭКА

Расстаўце ўсе лічбы ад 1 да 16 у клетках так, каб па ўсіх гарызанталях, вертыкалях, дыяганалях і ў квадратах сума лічбаў раўнялася 34.

ШАХ І МАТ

Новы галоўны бухгалтар з'явіўся ў кантору нечакана, якраз тады калі рахунковыя работнікі збіліся над шахматнай дошкай.

— Давай шаха! — тупаў нагамі малодзенькі касір, ды так і застыў з шырока разяўленым ротам. Ён першы заўважыў падышоўшае начальства.

— Шаха! — перадражніў яго галоўны бухгалтар. — Тут слана ратаваць трэба, а не шаха... Пянёк гарэлы!

ПАДАБЕНСТВА

— Кожны раз, калі цябе ўбачу, прыпамінаецца мне Маліноўскі.

— Але ж я не падобны на яго.

— Не, толькі ён таксама вінават мне 500 злотых.

*

ЗАЛЁТЫ

Малады чалавек заляцаўся да адной дзяўчыны:

— Вы ж мяне недаацэньваеце. Калі б я быў на вашым месцы, я не мог бы без мяне жыць.

КАРОТКІЯ БАЙКІ

Паверыла

— Люблю! —
Шчупак прызнаўся плотцы.
Паверыла
і... апынулася ў глотцы.

„Чэмпіён"

Смаўжа ў бегу перагнала
і... «чэмпіёнам» жаба стала.

Павел ШЫБУТ

ГАРАЦЬ КАСТРЫ ВЫСОКІЯ...

У Беластоку на Рынку Касцюшкі сутыкнуўся я з Сенькай, як сутыкаюцца два сустрэчныя цягнікі.

Сенька адскочыў ад штуршка і напэўна пабег бы далей, каб не мой воклік:

— Куды спяшаеш, дружа?!

— Бягу дамоў!

— Што за спешка? У хаце бабулінае вяселле, ці кошка акацілася?

— Спяшаю ўключыць электрычнае святло, — адказаў Сенька.

— Мілы дружа, сёння дзень ясны, бы маргарын, навошта ж электрасвет?

— Лямпачкі, награваючыся, выдзяляюць цеплыню. Значыць, на ацяпленні эканомія будзе, — вытлумачыў Сенька і спытаў нечакана: — Ты паважаеш лозунгі?

— Зразумела, лозунгі мабілізуюць нас!..

— Вось менавіта, — спыняе мяне Сенька і паказвае на скверык. — Бачыш, напісана «Эканом і вучы эканоміць».

Бачу сапраўды гэты лозунг, а пры ім газавы касцёр гарыць. Навокал кастра шэраг меншых лозунгаў. Усе аб эканоміі газу.

«Наш касцёр у тумане свеціць,

Ацяпляе небасхіл» — праспяваў паўголасам Сенька.

— Пастой, брат, — спыняю прыяцеля. — Якая ж гэта эканомія, калі газ гарыць кругласутачна?

— Насупраць Звярынца гарыць падобны касцёр, — паведамляе Сенька. — Толькі чарга да яго велізарная.

— Чарга? — здзіўляюся.

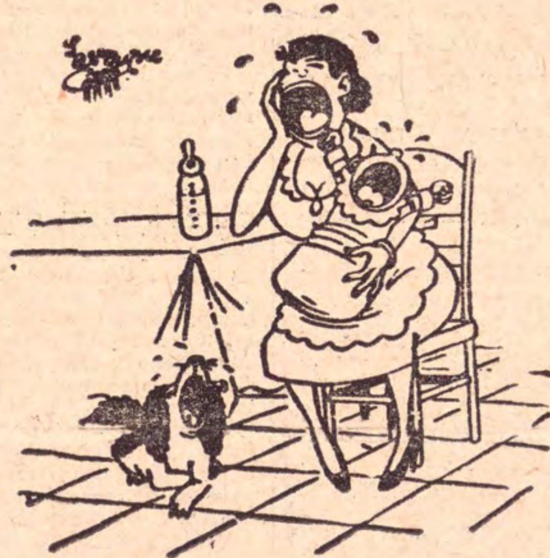
— Вось, менавіта, — і Сенька тлумачыць: — Стаяць грамадзяне ў гэтай чарзе з чайнікамі, скаварodкамі, каструлькамі. Вараць чай, яешню смажаць, сасіскі падаграваюць на дармовым агні. Эканомяць і іншых вучаць ашчаднасці, згодна з лозунгам. Добрая штука гэты газавы агонь. На запалках таксама эканомія, у любую пару прыкурыць можна ад кастра.

Тут Сенька выняў сігарэтку, падышоўшы да газавай кадушкі, з якой палыхала чырвонае полымя, прыкурыў і, памахаўшы на развітанне мне рукой, хутка адышоў.

Нашае племя над Белкай асвечанае, ведае, якія лозунгі пісаць. А фантазія нашых грамадзян гарачая, бы полымя газавых кастроў.

Дзядзька Лявонь

ЗАМЕЖНЫ ГУМАР

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Надзі Якімюк** з Кожына, Бельскага павета, змяшчаем беларускую песню

СЯРОЖА

Дачка: — Мамачка, прыйшоў Сярожка
Пасядзець са мною трошкі.
Хоча штосьці мне сказаці,
Не магу я разгадаці.

Маці: — Ой дачушка, што ты, што ты,
Адпраўляй дамоў яго ты.
Не пускай ты баламуты
І не вер ні ў чым яму ты.

Хор: — Ведаць нам усім цікава,
А чкая хлопцу справа
І якая тут прычына,
Што прыйшоў ён сёння да дзяўчыны.

Дачка: — Мамачка, сказаў Сярожа,
Што ў брыгадзе мне паможа
Парабіць усю работу
Са мной разам у ахвоту.

Хор: — Ой, глядзі, не даварайся,
Лепей хлопца адцурайся.
Ты сама ўсё на славу
Робіш вельмі спрытна і рухава.

Дачка: — Мамачка, хачу прызнацца,
Не магу я адцурацца,
Бо навек праклаў Сярожка
К майму сэрцайку дарожку.

Маці: — І няхай дарожка тая
Крапівою зарастае.
А ты дома сядзі ціха,
Каб нязнала цябе ліха.

Хор: — Гэта хлопцу толькі жарты,
А чаго ў жыцці ён варты,
Ці пашаны за работу,
А ці ганьбы за ляноту?

Дачка: — Мамачка, сказаў Сярожа,
Без мяне ён жыць не можа,
А хлапчына як загіне,
Дзе ж падзецца, мне, дзяўчыне?

Хор: — Гэта ж ён, дзяўчына, хлусіць,
Каб цябе любіць прымусіць.
А самому той парою
Добра насмяяцца над табою.

Дачка: — Мамачка, хлусні ні крошкі
У сельсавет заве Сярожка,
Каб са мною запісацца,
Ці ж магу я адказацца?

Хор: — Ой, матуля, не спрачайся,
На вяселле ты збірайся.
А вяселля прычакаем,
Разам з вамі слаўна пагуляем.

БАЦЬКОЎСКАЯ ВЕРСІЯ

Бацька расказвае падрастаючаму сыну павучальныя выпадкі са свайго жыцця:

— Вось так, мой сын, выглядае гісторыя гэтай бітвы і твайго бацькі.

— Ну, добра, татачка, але навошта патрэбны былі табе іншыя салдаты?

— Хутчэй мяшай, дык я прыгараю!

ЗГОДНАСЦЬ ПОГЛЯДАЎ

— Ваш першы муж быў цудоўным чалавекам. Які жаль, што так заўчасна памёр!

— Ой так, мая вы дарагая. Мой другі муж гаворыць гэтак сама!

СЛУШНАЯ ПАРАДА

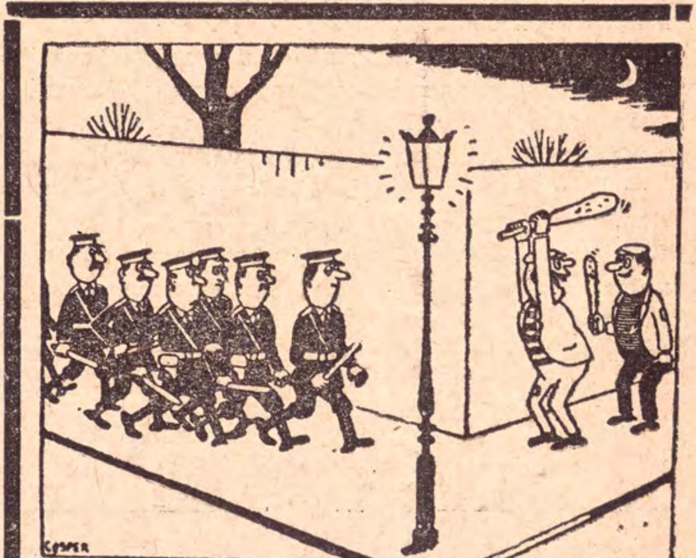
Бацька кажа да свайго сына, якога пасадзілі ў турму за кражу:

— Шануйся там, сынок, каб цябе назад не выгналі.

КУР'ЕЗЫ

Лаўры, якія можна есці

Не ўсім спартсменам пасля перамогі дастаюцца сярэбраныя і крыштальныя вазы і медалі з надпісамі. Іншыя атрымліваюць «лаўры» крыху іншай формы. Так, французскі лёгкаатлет, чэмпіён краіны па скачках у даўжыню Бранчы атрымаў ад невядомых балельшчыкаў віншавальны адрас, які быў напісан на манускрыпце даўжынёй 7 метраў 75 см, што роўна рэкорду спартсмена. Больш «пашанцавала» бразілійскаму спрынтэру Пінейра. За яго лепшае дасягненне на стометроўцы (10,5) паклоннікі прыслалі яму... 10,5 кг першасортных курыных яек (г. зн. за кожную секунду па кілаграму). Калі кіравацца гэтым прынцыпам, піша нямецкая газета «Югне вельт», то Балотнікаву за яго сусветны рэкорд на 10 000 м (28.18.2) патрэбна было б нямнога-нямала, як 1698,2 кг яек...

— Франц! Нам здорава павезла: нехта ідзе!